Jaargang 116. Vrijdag, 1 Mei 1857. No. 52.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant is verzonden *Bijblad* no. 5, inhoudende: *Uittreksel* uit het door burg. en weth. opgemaakt *Verslag van den toestand der gemeente Groningen over* 1856 en *Verslag van de handelingen der Staten Generaal.*

Aanbesteding.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij enkele Inschrijving, aan te besteden:

Het BOUWEN van eene HOUTEN DRAAIBRUG over de tweede Onstwedder doorsnijding in den weg langs de Oostzijde van het *Stads-Musselkanaal*, met bijlevering van alle MATERIALEN.

De Voorwaarden van Aanbesteding, benevens de Teekening, zullen van heden ter lezing en inzage liggen ter SECRETARIJ dezer Gemeente, terwijl tevens nadere inlichtingen zijn te bekomen ten KANTORE van Mr. J. L. TRIP, Rentmeester van de *Stads Veenen* en *Ter Apel*, in de Heerestraat te *Groningen*, en bij den Heer R. REIJNDERS, S.z., Opzigter van de Stads Veenen te *Stads-Kanaal*.

De op Zegel geschreven INSCHRIJVINGSBILJETTEN, ingerigt overeenkomstig de algemeene Voorwaarden der Bestekken van Uitbesteding ten behoeve der Gemeente *Groningen*, moeten vóór of uiterlijk op **Maandag den 4den Mei 1857** aan het Raadhuis worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele toewijzing aan den laagsten Inschrijver, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op **Dingsdag den 5den Mei 1857**, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 17 April 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele inschrijving* aan te besteden:

Het **SCHOONEN, ENZ.** van de **KAZERNE-GEBOUWEN, MAGAZIJNEN, ENZ.**

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen, van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, terwijl nadere inlichtingen te bekomen zijn aan het BUREAU van FABRIJKAGE op het RAADHUIS.

De op Zegel geschrevene Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig de algemeene Voorwaarden, moeten vóór of uiterlijk op ZATURDAG den 9den Mei 1857 aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening der Biljetten en de provisionele toewijzing aan den laagsten Inschrijver, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op MAANDAG den 11den Mei 1857, des voormiddags te tien uur, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS.

GRONINGEN, 30 April 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Aanbesteding.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, in bijzijn van Mr. J. L. TRIP, Rentmeester van de *Stads Veenen* en *Ter Apel*, bij enkele Inschrijving aan te besteden, voor het jaar 1857:

a. de **LEVERING** van **MATERIALEN** voor de **STADSWERKEN** gelegen te *Zuidbroek*, *Wildervank*, *Annerveensche Kanaal*, *Bareveld*, *Stads-Kanaal*, *Stads-Musselkanaal* en *Ter Apel*;

b. de **LEVERING** en **MATERIALEN** voor de **STADSWERKEN** gelegen te *Oude* en *Nieuwe Pekela*, te *Bult*, *Rensel* (*Ulsda*), *Wedde*, enz., bestaande in:

1) EIKENHOUT, de kub. el meskant, boschkant;
2) GREENEN- en VUREN HOUT;
3) STEEN, KALK, CEMENT, ENZ., en
4) RONGEN, SPIJKERS en ander gemaakt IJZERWERK.

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, zoomede bij de Heeren R. REIJNDERS, S.ZN., Opzigter van de *Stads Veenen* te *Stads-Kanaal*, en J. G. BORGESIUS, *Stads-Veenmeester* te *Pekela*, bij wien tevens nadere inlichtingen te bekomen zijn.

De op Zegel geschreven INSCHRIJVINGSBILJETTEN zullen ingerigt zijn overeenkomstig de algemeene Voorwaarden, en vóór of uiterlijk des morgens te negen uur op **Vrijdag den 15den Mei 1857** vrachtvrij aan het RAADHUIS worden bezorgd, terwijl de opening der Biljetten en de provisionele toewijzing aan de laagste Inschrijvers, onder nadere goedkeuring, in het openbaar zal plaats hebben op **dienzelfden dag** des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 30 April 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

AANGIFTE VAN VEULENS.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* **herinneren** door deze de daarbij belanghebbenden, ter voorkoming van onaangenaamheden, aan de navolgende **BEPALINGEN**, voorkomende in art. 15 van het **REGLEMENT** op de **PAARDENFOKKERIJ** in de Provincie *Groningen*, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 1sten December 1854, no. 78, luidende:

» Ieder Eigenaar of Houder eener Merrie, welke een Veulen werpt, onverschillig of het Veulen afkomstig is al dan niet van eenen Hengst tevens aan den Merriehouder in eigendom toebehoorende, zal gehouden zijn, binnen eene week na de geboorte van het Veulen, aangifte te doen of te laten doen aan het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur, waaronder hij behoort, met opgave van de kleur en verdere teekenen van hetzelve en van het Moederpaard, alsmede van den Naam en de Woonplaats van dengene bij wiens Hengst de Merrie gedekt is, of zoo hij de Merrie reeds Veulendragende verkregen heeft, in plaats van den Naam en de Woonplaats des Eigenaars van den Hengst, den Naam en de Woonplaats des genen van wien, benevens de tijd wanneer en de plaats van waar hij de Merrie bekomen heeft.

» Indien de Houder der Merrie nalatig is in het behoorlijk en tijdig aangeven van het Veulen, zal de Merriehouder vervallen zijn in eene boete van drie Gulden."

GRONINGEN, 23 April 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* maken bij deze bekend, dat in het laatst van de aanstaande maand Mei van hunnentwege een ONDERZOEK zal worden **ingesteld**, of door hen, die daartoe verpligt zijn, voldaan is aan art. 78 van het Reglement van Politie, afgekondigd den 29sten Junij 1856, houdende dat ieder Hoofdbewoner van eenig gebouwd Eigendom, ieder Gebruiker van eenig afgesloten ongebouwd Erf, en ieder Eigenaar of Beheerder van eenig ongebruikt, afgesloten, gebouwd of ongebouwd Erf, op boete van *f* 1.50 gehouden is te zorgen, dat de WIJKLETTER en NOMMER op een der Deurposten of zoo het perceel geen aan de straat uitkomende Deur heeft, op eene andere zigtbare plaats ter hoogte van minstens 1 El 5 Palm en van hoogstens 2 El ten allen tijde duidelijk in **ROODE OLIEVERW** zijn uitgedrukt, en na vertimmering of verwing dadelijk op nieuw worden geplaatst.

(De Zwarte Letters of Nommers moeten dus van de Huizen en Erven worden weggenomen.)

Bij onzekerheid omtrent de op de Huizen of Erven te stellen Letters en Nommers kunnen op het BUREAU voor het BEVOLKINGSREGISTER de noodige inlichtingen worden bekomen des voormiddags tusschen 11 en 1 uur.

GRONINGEN, 20 April 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

GEMEENTEVERSLAG.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* maken bekend, dat op de SECRETARIJ der Gemeente, tegen betaling der kosten, gesteld op *f* 0 — 50, algemeen in druk is verkrijgbaar gesteld **het uitvoerig en beredeneerd VERSLAG van den TOESTAND der GEMEENTE GRONINGEN, over het jaar 1856.**

GRONINGEN, 30 April 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Longziekte.

De BURGEMEESTER van *Groningen* brengt door deze ter kennis van belanghebbenden, dat bij besluit van den Heer COMMISSARIS des KONINGS d.d. 23sten dezer, no. 12, is bepaald: dat met den 1sten Mei 1857 de van **LONGZIEKTE verdachte kring**, getrokken rondom den Stal van den Veehouder HILLEBRAND DIJKHUIS, buiten de Heerepoort alhier, letter Z no. 74, zooverre zal worden ingekort, dat dezelve zich zal bepalen tot het Huis, de Stalling en het Erf van voornoemden DIJKHUIS en tot het Land werwaarts zijne Koeijen zullen worden overgebragt, en dus zal worden begrensd ten Oosten door den Heereweg, ten Zuiden door eene Heg, loopende langs eene Steeg en eenige bewoonde Kamers, ten Westen door een Aarden Dijk langs den Achterweg, en ten Noorden gedeeltelijk door den Aarden Dijk, gedeeltelijk door eenige Huizen en eene Plankketting strekkende tot scheiding van eenige Busttuinen; welke grenzen door de vereischte aanduidingsteekens zijn aangewezen.

GRONINGEN, 30 April 1857.

De Burgemeester: J. SLOT.

Groninger Straatvuilnis.

PUBLIEKE VERKOOPING (de laatste gedurende dit voorjaar) op DONDERDAG den 7den Mei 1857, ten Huize van K. J. NEVEN, te *Hoogezand*.

RAADSVERGADERING,

Zaturdag den 2den Mei 1857, 's voormiddags te 11 uur.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

BATAVIA, 11 Maart.

Door den gouverneur-generaal van Ned. Indië zijn o.a. benoemd: tot referendaris bij de algem. secretarij, de heer *L. J. W. de Waal*; tot griffier bij den raad van justitie te Makassar, mr. *W. Tadema*; weder geplaatst als controleur 2de kl. bij de landel. inkomsten en cultures, *G. v. d. Pol*; gesteld ter beschikking van den directeur der cultures, of ambten. voor de dienst bij het boschwezen *W. A. A. de Sturler*, en is eervol, onder toekenning van wachtgeld, op zijn verzoek, wegens vertrek, ontslagen van de waarneming der betrekking van lid van het hoog militair geregtshof van Ned.-Indië, de luit.-kol. der genie *J. C. R. Steinmetz*.

— De gouverneur-generaal heeft, bij besluit van den 4den Maart bepaald, dat het aan alle vaartuigen, hetzij die al dan niet in Nederl. Indië te huis behoren, is toegestaan om goederen van de eilanden Balie en Lombok over te brengen naar eene der andere Nederl.-Indische bezittingen, waar die vaartuigen wettelijk toegelaten worden, of van die bezittingen naar de eilanden Balie en Lombok uit te voeren.

— Op den 6den dezer des namiddags is ter reede van Batavia aangekomen het Nederlandsche koopvaardijschip *Kosmopoliet*, aan boord hebbende een detachement suppletietroepen, sterk 175 onderofficieren en manschappen, onder het bevel van den van verlof naar Nederland terugkeerenden kapt. der infanterie *Dekker*.

Het bedoeld detachement bestaat grootendeels uit manschappen van het Engelsch vreemden-legioen, die, volgens getuigenis van deszelfs kommandant, zich uitmuntend gedragen hebben, zoodat aan geen hunner eene enkele straf gedurende de reis is opgelegd, terwijl overigens over de behandeling aan boord de grootste tevredenheid heerscht.

— In den morgen van den 8sten Maart vertrok, met de aan zijnen rang verbonden eerbewijzingen, het afgetreden lid in den raad van Nederlandsch-Indië mr. *C. Visscher*, om zich naar Nederland te begeven.

Mr. *C. Visscher*, in 1804 te Utrecht geboren en aan de hoogeschool aldaar gepromoveerd tot doctor in de beide regten, kwam in April 1831 in Nederlandsch-Indië. Na een ruim vijfentwintigjarig verblijf in Indië, waarvan vierentwintig in hoogst gewigtige en voor het meerendeel zeer moeijelijke en afmattende betrekkingen, haakte de heer *Visscher* naar eene welverdiende rust, en verlangde hij zijne in het Vaderland achtergelatene betrekkingen weder te zien. Hij verzocht daarom een eervol ontslag, in te gaan met den eersten Januarij 1857, hetwelk hem, bij kon. besluit van den 3den Julij 1856, werd verleend. Behalve zijne verheffing tot de waardigheid van lid in den raad van Nederlandsch-Indië, werden de verdiensten des heeren *Visscher* nog daarenboven door den Koning erkend in zijne benoeming tot ridder met de ster der orde van de Eikenkroon; terwijl hem ook nog de onderscheiding te beurt viel van tot kommandeur der orde van *Isabella la Catholica* van Spanje benoemd te worden.

Niet dan met leedgevoel zagen velen den man vertrekken, wiens onverpoosd streven het was, om zijne groote bekwaamheden aan te wenden tot heil van het moederland en deszelfs koloniën.

CHINA.

De uit Hongkong van den 15den Maart medegedeelde berigten hebben aan de in China gevestigde Engelschen weder geleerd, dat zij op hunne hoede moeten zijn tegen den sluwen Chinees, die de gelegenheid weet waar te nemen om zijn haat tegen de Engelschen te koelen. De brandstichting in Hongkong, de vermoording der Engelschen op de *Queen*, de opstand der Chinezen te Sarawak, 't zijn allen openbaringen van den geest die de onderdanen van het Hemelsche rijk bezielt, maar 't zijn ook zoo vele redenen van bezorgdheid voor alle Engelschen die onder de Chinezen leven. Zij zien dan ook met reikhalsend verlangen uit naar de verwachte versterkingen van troepen en oorlogschepen. Zoolang deze niet zijn aangekomen mogen de Engelschen zich gelukkig rekenen, wanneer zij hunne stellingen weten te handhaven en hunne bezittingen ja hun leven weten te redden.

Maar daarom hebben ook in Engeland die laatste tijdingen uit China een diepen indruk gemaakt. Men ziet het daar in, dat die zoo ligtvaardig aangevangen oorlog eene verhouding dreigt aan te nemen, veel uitgestrekter dan lord *Palmerston* en de zijnen vermoeden konden. De oorlog tegen China op zich zelf zal reeds vele offers eischen, maar erger nog wordt de zaak, indien de Chinezen in den Indischen Archipel zich aan hunne landgenooten aansluiten en den Europeanen den oorlog aandoen. Hun getal in de Indische bezittingen is zoo groot, dat hunne vijandschap als zeer gevaarlijk kan beschouwd worden, en al heeft ook sir *James Brooke* 2000 hunner omgebragt, dit beteekent nog weinig, vooral op Borneo, waar het aantal Chinezen grooter is dan elders. Daarbij komt nog dat de Chinezen aldaar de oproergisten in den geheelen Archipel zijn. De zeerooverij wordt door hen op uitgebreide schaal gedreven, en daarbij spreiden zij een moed en behendigheid ten toon, gepaard aan groote geringschatting van het leven, welke hen tot zeer geduchte vijanden maken.

Heeft de Russische oorlog veel bloed en geld gekost, nog veel gevaarlijker acht men dezen oorlog, waar geen gevangenen gemaakt worden, maar ieder der oorlogvoerende partijen er op uit is, zoo veel vijanden te dooden als hij in zijne magt kan krijgen. Het zal een ware verdelgingsoorlog worden, waarvan de uitslag hoogst twijfelachtig is en, ook bij den gunstigsten afloop, zal hij stroomen bloeds en groote schatten kosten.

Men wil thans weten, dat de Engelsche expeditie naar China, niet zoo als vroeger het plan was, uit 12,000 manschappen, maar uit 50,000 à 60,000 zal bestaan. Engeland wil door eene geduchte magtsontwikkeling den Europeschen invloed voor goed in China vestigen, ofschoon er zijn, die ook deze magt nog veel te gering schatten, om met vrucht tegen eene natie aan te wenden, welke in den krijg zoo ter zee als te land is geoefend; en al zijn de jongste ontdekkingen op het gebied der krijgskunde nog niet in China toegepast, dit wordt vergoed door de geduchte krijgsmagt, welke het op de been kan brengen.

Men verzekert verder, dat onder de Britsche bevelhebbers reeds een vast plan van aanval bestaat, en dat men zich het allereerst meester wil maken van het eiland Formosa, door een kanaal of zeestraat van denzelfden naam van het Chinesche vasteland gescheiden. Dat eiland behoort tot de provincie Fou-Kian, grenzende aan de provincie Kouang-Toung, wier hoofdstad Canton is. Het eiland Formosa, 425 Nederlandsche mijlen lang en 160 breed, is rijk, vruchtbaar en zeer gezond. Het is langen tijd een bloedige twistappel geweest tusschen de Nederlanders, Portugezen, Japannezen en Chinezen, en bij ons Nederlanders bekend door de moedige zelfopoffering van *Antonius Hambroek* in 1661. Na langen strijd is China in 1683 meester van het eiland geworden en sedert in dat bezit gebleven. Mogt het aan de Engelschen gelukken dat eiland te bemagtigen, dan zouden zij er eene zeer gewigtige stelling door bekomen.

De *Globe*, een ministerieël blad van Londen, volhardt in zijne bewering, dat de Keizer van China den wederstand zijner onderdanen tegen de Engelschen afkeurt. Het blad zegt dat men weldra hooren zal, dat de gouverneur van Canton, *Yeh*, is afgezet. Reeds vroeger heeft de *Globe* op den dag vóór de verkiezingen van Parlementsleden zijne lezers op eene dergelijke tijding vergast. Latere berigten hebben die echter niet bevestigd. De *Globe* zal overigens wèl handelen voortaan over de bedoelingen van den Keizer van China te zwijgen, welk geheimzinnig personaadje niet dan hoogt zelden en dan nog alleen aan vier of vijf zijner voornaamste staats-ambtenaren iets van zich zien of hooren laat.

De Vereenigde Staten van Noord-Amerika zullen zich onzijdig houden in den strijd. Althans zoo is het plan. Aan den heer *Reed*, die als buitengewoon afgezant der Unie naar China zal gaan, zijn dan ook vredelievende instructiën medegegeven, in zooverre, dat hij zich zonder hooge noodzakelijkheid niet in den oorlog der Westersche mogendheden tegen het Hemelsche Rijk moet mengen, maar trachten moet om een Amerikaansch gezantschap te Peking te vestigen, even als Engeland en Frankrijk zulks verlangen. Desniettemin zal de heer *Reed* door eene vrij aanzienlijke versterking der Amerikaansche oorlogsvloot in de Chinesche wateren worden ondersteund, en daar de Chinezen weinig onderscheid maken tusschen de beschaafde natiën, acht men het zeer mogelijk, dat de loop des oorlogs de Amerikanen dwingen zal, aan den strijd deel te nemen. De Chinezen zullen evenzeer een Amerikaansch als een Engelsch schip aanvallen, getuige het gebeurde met de stoomboot *Queen*, welke, ofschoon onder Portugesche vlag varende, toch geplunderd en genomen is.

De heer *Reed* zal evenwel, alvorens naar China te vertrekken, in Mei e.k. Londen en Parijs bezoeken, om met de Fransche en Engelsche regeringen te onderhandelen over de staatkunde, welke zij zullen volgen.

RUSLAND.

In Rusland zijn nieuwe verordeningen op de paardenposterij ingevoerd, strekkende om het binnenlandsch verkeer te bevorderen.

— Een telegrafisch berigt uit Petersburg van den 23sten houdt in: » Wij hebben op nieuw eensklaps winter en vieren het Russische paaschfeest in het midden der sneeuw. Gisteren hadden wij, bij N. wind, aanvankelijk 24°, later, bij W. wind, 14° vorst *Fahrenheit*. Heden bij NW. wind, 9° vorst dito. Op beide dagen ijsgang op de rivier de Newa."

Bij de heropening der Russische vaarwateren zal een nieuw tarief van de Russische grenstolregten afgekondigd worden, waarbij de bestaande invoerregten op een groot aantal belangrijke artikelen aanmerkelijk worden verlaagd. Om te doen zien, hoe groote voordeelen deze tariefsherziening voor de handelsbelangen van andere landen belooft, deelen wij hier de vermindering mede der volgende handelsartikelen die het meest uit Nederland naar Rusland worden verzonden.

Zoo bedraagt het invoerregt per pud op:

	naar het oude tarief.	*naar het nieuwe tarief.*
Indigo	3 rb. 20 kop.	2 rb. 50 kop.
Cochenille	6 » 00 »	4 » 00 »
Koffij	3 » 00 »	2 » 50 »
Rijst	0 » 60 »	niets
Peper	3 » 20 »	2 rb. 50 kop.
Kaneel	5 » 00 »	4 » 00 »
Meekrap	0 » 80 »	0 » 50 »
Hollandschen haring	2 » 85 »	1 » 80 »

Op andere artikelen daarentegen, zoo als suiker en tabak, blijft het invoerregt op hetzelfde bedrag bepaald.

TURKIJE.

De kwestie der Donau-vorstendommen trekt hoe langer zoo meer de aandacht, en zij verdient dit, want de bevolking dier oorden is nu de speelbal van de belangen van hen die vredemakers heetten. 't Is vooral Oostenrijk, dat hier eene groote rol speelt en rente wil trekken van het kapitaal, dat het besteedde als tijdelijk rustbewaarder in de Donau-oorden.

Aan diens invloed is het dan ook grootendeels toe te schrijven, dat het denkbeeld der vereeniging weder op nieuw terrein verliest, waarvoor men reeds een bewijs kan zien in het verschuiven der verkiezingen voor de divans *ad hoc*. Volgens de jongste berigten, zouden deze verkiezingen eerst den 10den Junij plaats hebben. Van eene andere zijde schijnt het, dat de voorstanders der vereeniging reeds in een belangrijk gedeelte van hun programma, te weten van het beroepen

van een vreemden vorst tot het bewind der beide vorstendommen tot één staat, hebben afgezien. Zoo namelijk dit denkbeeld, hetwelk het regtstreeksch gevolg van het plan der vereeniging is, vervalt, begrijpt men, dat de groote mogendheden, die bekend staan als de warmste verdedigers van dit plan, daaraan thans minder gewigt moeten hechten, en met name houdt men het er voor, dat thans Frankrijk er niet meer zoo sterk op zal aandringen, dat die vorstendommen tot één staat vereenigd worden. Daarenboven verneemt men gedurig nieuwe bewijzen van den ijver, welken de tegenstanders van het vereenigingsplan aanwenden om het te beletten, zoodat het hierom niet te verwonderen zou zijn, wanneer de wenschen der Moldaviërs en Wallachijers niet vervuld werden.

ITALIË.

Te Rome heeft men dezer dagen zeer vreemd opgezien, op het vernemen der tijding van het aanstaand vertrek van den Paus, die lang afwezig zou blijven. Het doel zou zijn een pelgrimaadje naar Loretto, digt aan de Adriatische zee, alwaar men een huis aantreft van Maria, 't welk volgens de legende, de Engelen in 1291 uit Galilea naar Dalmatië en eenige jaren later naar Loretto door de lucht zouden hebben overgebragt. Sedert is daar eene prachtige kerk gebouwd met een cederhouten Mariabeeld er in. Er reizen jaarlijks duizende pelgrims derwaarts. De garde-robe voor dat beeld is zeer kostbaar en de kerk verbazend rijk geworden. In 1800 hebben de Franschen evenwel alles medegenomen, doch dit verlies is sedert grootendeels hersteld.

Van Loretto zal de Paus naar Bologne gaan en volgens gerucht, zou zijne reis zich tot Milaan uitstrekken.

— De Parijsche *Siècle* bevat een brief uit Napels, volgens welken daar de maatregelen van onderdrukking zijn verdubbeld en de gezanten van Pruissen, Oostenrijk en Rusland die stad zullen verlaten, om niet geacht te worden door hunne tegenwoordigheid die maatregelen goed te keuren.

Te Napels is een buitengewoon gezant van Tunis aangekomen, om van den Koning de vergunning te bekomen, om 100,000 schepels tarwe naar Tunis te mogen uitvoeren, alwaar gebrek aan koren is. De Koning heeft in dien uitvoer bewilligd. Men moet maar met Koning *Ferdinand* weten om te gaan. Toen voor twee jaren Engeland en Frankrijk aan zijne deur klopten, bleven de korenschuren van Sicilië goed en wel gesloten. Nu wordt op de eerste aanvraag de bey van Tunis geholpen.

— De gewezen Oostenrijksche gezant bij het hof van Turijn, graaf *Paar*, is in diezelfde betrekking in de hertogdommen Parma en Modena benoemd. Men wil in die benoeming een bewijs van de weinige geneigdheid der Oostenrijksche regering zien, om van hare zijde tot eene toenadering met de regering van Koning *Victor Emmanuel* mede te werken.

SPANJE.

Over eenige dagen komen de Cortes bijeen. De Koningin was voornemens de wetgevende zitting, de eerste na het revolutionaire tijdvak, zoo als de heerschappij der progressistenpartij thans genoemd wordt, in persoon te openen; maar Hare Majesteit heeft daarvan wegens haren gezondheidstoestand afgezien, en aan den voorzitter van den ministerraad, den maarschalk *Narvaez*, opgedragen bij de opening der Cortesvergadering den troon te vertegenwoordigen.

ZWITSERLAND.

De berigten uit Berlijn en uit Bern betrekkelijk de zaak van Neufchâtel, versterken allen de hoop op spoedige vereffening der zaak. Naar luid daarvan, komt het door de conferentie voorgeslagen vergelijk hoofdzakelijk hierop neêr: de Koning van Pruissen doet afstand van het souvereine gezag over Neufchâtel (hoewel niet uitdrukkelijk van den daaraan ontleenden titel); terwijl Zwitserland zich verbindt om hem eene som van een millioen francs tot schadevergoeding te betalen; om de koningsgezinde ingezetenen van het kanton wegens het gebeurde nooit te bemoeijelijken noch boven andere ingezetenen te bezwaren, en om zekere voor kerkelijke of liefdadige doeleinden voorheen geschonkene goederen aan deze bestemming nooit weder te laten onttrekken.

Volgens dezelfde berigten is het nagenoeg zeker, dat dit vergelijk door den Koning van Pruissen gereedelijk, en insgelijks, al is het dan ook minder bereidwillig, door Zwitserland aangenomen zal worden.

Inderdaad meldt een telegrafisch berigt uit Bern, dat het voorstel der conferentie reeds door de kantonsregering van Neufchâtel aangenomen zoude zijn.

PRUISSEN.

In de Tweede Kamer is een voorstel ingekomen, waarbij wordt gewezen op het groote nut van eene wet die de drainage verpligtend maakt, dat is, den land-eigenaar dwingt om door genoemd middel voor eene behoorlijke afwatering zijner landerijen te zorgen. Algemeen wordt erkend, dat zulk eene wet zeer wenschelijk is, wijl in dit opzigt de goede wil van velen dikwijls krachteloos wordt gemaakt door de kortzigtigheid of den luim van enkelen.

— In de Rijn-provincie zijn in de laatst verloopen 3 jaren, 6 nieuwe Protestantsche gemeenten en even zoo vele predikants-standplaatsen opgerigt; 10 nieuwe Evangelische kerken zijn ingewijd, en een nog grooter getal voltooid of de bouw daarvan aangevangen. Eindelijk zijn 12 Evangelische pastorele vicariaten gesticht en 3 oudere tot pastorele gemeenten bevorderd.

GROOT-BRITTANJE.

De aanval der Engelsche dagbladen tegen hunne kwelgeesten, de Russische spoorwegen, wordt door den *Times* voortgezet. Het blad zet aan alle vroegere ongerijmdheden de kroon op, door een der Vereenigde Staten, Indiana, als verkieslijker geldopnemer voor te stellen dan Rusland, omdat in Indiana een vrij volk besluiten neemt, en in laatstgenoemd rijk eene bedorvene bureaucratie heerscht! Had de dagbladpers eenvoudig haar standpunt gekozen op het ware beginsel dat den tegenstand tot grondslag ligt, en getracht aan elken Engelschman in te prenten dat de Russische spoorweg naar Kaffa of naar de Krim eene bedreiging voor Engelands belangen, en de deelneming daaraan, hetzij met of zonder voordeelige uitzigten, antinationaal is, dan zou dit veel vereerender geweest zijn voor de vaderlandsliefde der Engelschen, en ook voor het verstand der redacteurs, dat nu min of meer beneveld schijnt. Maar hoezeer ook de dagbladen tegen de nieuwe Noordsche » overstrooming", gelijk het Russische spoorwegplan genoemd wordt, uitvaren, is het toch waarschijnlijk dat de Britsche kapitalisten de actiën die in Londen aan de markt gebragt worden, ten bedrage van 2 millioen p. st., allen zullen nemen. De inschrijving zal van den 28sten April tot den 5den Mei openstaan, ten kantore van de heeren *Baring*, als Londensche agenten van het Russische gouvernement. Van eene andere zijde wordt de opmerking gedaan dat het montant in allen gevalle wel zal volteekend worden, al ware het dan ook dat de bewuste inschrijvingen op die spoorwegen, door eene geheime overeenkomst met het Russische gouvernement, door de zoogenaamde belanghebbende partijen slechts tijdelijk of anderzins plaats vinden.

— De *Times* bevat eene correspondentie uit Indië, meldende, dat onder de Sipayers een geest van opstand heerscht. Een regement zou te Madras reeds aan het muiten zijn geslagen.

FRANKRIJK.

De Russische grootvorst *Konstantijn* is Maandag te Marseille aangekomen. De ontvangst, aan den hoogen reiziger te beurt gevallen, kenmerkte zich ook daar, evenals te Toulon, door eene bijzondere geestdrift. Er zullen gedurende de twee dagen van zijn verblijf aldaar groote feesten plaats hebben; zoo als een diner door den prefect gegeven, eene revue over de militairen, eene voorstelling in den schouwburg, enz.

Overigens is de reis van den grootvorst meer gewijd aan wetenschappelijk onderzoek, dan aan festiviteiten; herhaalde malen heeft de prins zich in dien zin uitgelaten, en uit de wijze waarop Z. K. H. alle maritieme inrigtingen te Toulon bezocht, blijkt dit nog duidelijker. Het is niet het vlugtig bezoek van een vorstelijk persoon, die bij gelegenheid van zijn verblijf in eene of andere stad, verschillende inrigtingen, daar aanwezig, in oogenschouw neemt, maar van den wetenschappelijken man, die met het helder oog van den zaakkundige, alles opmerkt en tot in de kleinste onderdeelen onderzoekt, ten einde zijne kennis te vermeerderen, en dit juist is het, wat de geheele bevolking zóó zeer voor den grootvorst heeft ingenomen.

Maar behalve van zijnen zin voor kunsten en wetenschappen, heeft *Konstantijn* ook reeds meer dan een blijk van zijn grootmoedigen inborst gegeven. Toen hij het admiraalschip *la Bretagne* betrad, werd hem een jonge adelborst voorgesteld, die te Kinburn, na zich dapper te hebben verdedigd, werd krijgsgevangen gemaakt en eenige maanden daar doorbragt. Hem ziende nam de prins een der kruisen die op zijne borst hingen en maakte het vast op den uniformrok van den jeugdigen held, terwijl hij hem zeide: » Een bewonderaar van uwen moed schenkt u dit eereblijk namens den Keizer van Rusland, die u bij naam kent; een vriend verzoekt u, het als eene herinnering aan hem te dragen." Daarop wendde hij zich tot admiraal *Tréhouart* en sprak: » Ik verzoek u, admiraal, dezen officier verlof te verleenen gedurende mijn verblijf aan mijnen persoon verbonden te blijven; hij zal mijn adjudant zijn tot Maandag." Het verlangde verlof werd natuurlijk onmiddellijk verleend.

Nog worden de volgende geestige gezegden van den grootvorst opgeteekend.

Toen hij te Toulon aan wal stapte, had men uit zeker gevoel van kieschheid, eene trofee, zamengesteld uit wapenen te Sebastopol veroverd, met een doek bedekt. Dit viel den Russischen prins in het oog. » Wat is er achter dien doek?" vroeg hij. — » Eene trofee, prins".... antwoordde men aarzelend. — » Zoo, eene trofee, zeide *Konstantijn* glimlagchend, mogelijk wel eene Russische? Nu, trofeeën hebben wij bij ons te lande ook en in groot aantal, maar wij gunnen ze licht en lucht."

Den admiraal *Penaud*, den gewezen contra-admiraal van het Fransche eskader in de Oostzee, ontmoetende, voegde hem de vorst toe: » U kende ik, admiraal; ik heb u zes maanden lang voor Kroonstad gezien." Deze woorden bevatten echter niets kwetsends voor Frankrijk, daar de Fransche marine nooit de hoop had geuit, om Kroonstad te bemagtigen. Voor den admiraal *Napier* behelsden die woorden echter bitter spot.

De stad Toulon zal door eene marmeren plaat met inschrift, te plaatsen in de vergaderzaal der kamer van koophandel aldaar, het verblijf van grootvorst *Konstantijn* binnen hare muren vereeuwigen.

Dat Engeland eenigzins met leede oogen op het bezoek van den grootvorst *Konstantijn* aan het Fransche hof nederziet, wordt vrij algemeen gedacht. Men zal te Londen denkelijk inzien, dat de betrekkingen van het Fransche kabinet tot dat van Petersburg niet alleen vriendschappelijk, maar ook innig zijn geworden, en Engeland vermeent oudere brieven voor eene innige vriendschap met Frankrijk te hebben.

Opmerking verdient het ook, dat terwijl Rusland meer en meer tot Frankrijk nadert, de gouvernementen van Engeland en Oostenrijk, waarschijnlijk door dezelfde antipathie tegen Rusland gedreven, zich telkens meer tot elkander in betrekking stellen. Het is eene onbetwistbare waarheid, dat de verhouding tusschen Engeland en Oostenrijk in den jongsten tijd meer vriendschappelijk is dan in vele jaren het geval was en het persoonlijk karakter van de hoofden der beide kabinetten in aanmerking genomen, moet men zich daarover verwonderen. Wie had voor weinige maanden kunnen vermoeden, dat de Weener bladen luide den lof van lord *Palmerston* zouden verkondigen? en toch ziet men zulks thans dagelijk gebeuren.

— Frankrijk put zich uit in vriendschapsblijken en dienstvaardigheden voor Rusland. Op dit oogenblik vertoeft te Parijs eene Russische militaire commissie, bestaande uit den heer *v. Behrens*, luitenant-kolonel van den generalen staf, den kolonel der genie *Amikoff* en den luitenant-kolonel der artillerie *Albinski*. Zij heeft in last, de vestingen benevens alle militaire etablissementen van Frankrijk te bezoeken. De Fransche regering heeft op de welwillendste wijze daartoe hare vergunning verleend en hun toegestaan Algerië met hetzelfde doel rond te reizen. Twee Fransche ingenieurs der marine hebben zelfs verlof bekomen om in Russische dienst te treden.

— Bij het wetgevend ligchaam, dat tot heden nog niets tot stand gebragt heeft, denkt men aan eene verlenging van de zitting, omdat het vóór den in Mei vastgestelden tijd der sluiting niet meer al de ingediende voorstellen zal kunnen afdoen. Een der leden heeft intusschen de snuggere en zeer ware opmerking gemaakt, dat men met het keizerlijk wetgevend ligchaam alles kan doen. Van ernstig gemeende gedachtenwisseling weet men daar niet meer van, van afstemming der wetsontwerpen nog veel minder.

— Bij keizerlijk besluit is bevolen, een onderzoek in te stellen, of het niet dienstiger ware alle nieuwe actiën-ondernemingen te staken, ten gevolge der geldcrisis. De uitslag van dit onderzoek is voor deze meening gunstig en zal eerlang worden openbaar gemaakt.

— Krachtige pogingen worden steeds aangewend om de zaak van den bisschop van Moulins tot eene schikking te brengen, en meer bepaald om het kanoniek proces te vermijden; maar het schijnt niet dat zij het gewenschte gevolg zullen opleveren. Naar men zegt, eischt de pauselijke nuntius, dat de geschorste pastoors schriftelijk betuigen berouw te hebben over hunne deelneming aan den strijd. Maar de pastoors weigeren hieraan te voldoen en willen niet verklaren berouw te gevoelen over een gedrag dat hun geweten hun voorschreef; alleen zijn zij bereid hun leedwezen uit te drukken, dat zij in hunne verdediging zich van wat te scherpe bewoordingen bedienden.

Naar luid van brieven uit Rome van den 23sten April, heeft de Paus in de zaak van den bisschop van Moulins eene beslissing genomen en wel *tegen* de Fransche regering en *voor* den bisschop van Moulins. (Ook heeft het berigt alhier opzien verwekt, dat de Paus bij zijne reis naar de noordelijke provinciën, alwaar de Oostenrijkers garnizoen houden, zich door zijne eigene dragonders en adelijke garde zal laten begeleiden en het hem aangebodene Fransche escorte heeft van de hand gewezen.)

— De *Univers* bevat den eersten herderlijken brief van den nieuwen aartsbisschop van Parijs. De prelaat gewaagt daarin van den zwaren last, welke hem is opgelegd, van de schoone en grootsche taak, welke hij heeft te vervullen, en noodigt alle christelijke gezindten uit hem daarbij krachtig te ondersteunen; daarna veroordeelt bij in krachtige bewoordingen het materialisme dezer eeuw.

BELGIË.

Bepaalden zich in de vorige week de beraadslagingen in de Tweede Kamer over het wets-ontwerp betrekkelijk de instellingen van weldadigheid nog tot algemeenheden, en was de strijd toen nog niet regt warm geworden — zoo zullen de verdere discussiën daarin wel eenige verandering brengen. De hoofdredenaars hadden nog niet gesproken, maar zullen nu wel allen opkomen, nadat in de zitting van Zaturdag de heer *Rogier*, een der voornaamste woordvoerders der liberale partij, zich heeft doen hooren. Deze bestreed het ontwerp met ernstige gronden en bitteren spot; inzonderheid werd hij door zijne partijgenooten toegejuicht, toen hij een aantal feiten aanvoerde om te bewijzen dat het Katholijke Frankrijk van den restauratietijd nog niet zoo ultramontaansch-gezind was als de Katholijke partij in België heden ten dage.

In de zitting van Maandag is de graaf *de Liedekerke* opgetreden als een warme verdediger van het ontwerp. De spreker zou het als eene weldaad voor België beschouwen, als de wet werd ingevoerd en men daardoor eenigermate terugkeerde tot den gelukkigen tijd, toen het land was bedekt met rijke kloosters, toen het alleen de monniken en andere geestelijken waren, die het regt hadden om de armengoederen te administreren, toen het bestaan van goederen in de doode hand als regelmatig werd erkend, en de burgers in verschillende categoriën of kasten waren gesplitst. De heer *de Liederkerke* heeft, op grond van dit een en ander, de geestelijke administratie der liefdadigheids-fondsen in al hare gevolgen als hoogst wenschelijk beschouwd. Hij heeft betoogd, dat men de bezwaren van goederen in de doode hand allezins overdreef, en dat het erkennen van zoodanige goederen niet alleen in Frankrijk, maar ook in Engeland en in de Vereenigde-Staten eene rijke bron van materiële welvaart is geweest.

Volgens den spreker, heeft de Hervormnig in de eerste en voornaamste plaats aanleiding gegeven tot de schrikbarende uitbreiding van het pauperismus, waarover men zich thans zoo teregt bekommert, en kan alleen de Katholijke kerk in dezen verbetering aanbrengen.

Dingsdag zou de beraadslaging worden voortgezet, en zou dan de liberale afgevaardigde *Vervoort* de door den heer *de Liedekerke* aangevoerde gronden wederleggen. Volgens de liberale bladen, zal onder anderen gemakkelijk het betoog kunnen worden geleverd, dat nergens eene grootere ellende heerscht dan in het R.-Katholijke Ierland en in de Romeinsche Staten, ter wijl, zoo de doode hand gunstig heeft gewerkt in de Vereenigde Staten en in Engeland, de heer *de Liedekerke* geheel uit het oog schijnt te hebben verloren, dat bij het voorbeeld van Protestantsche landen heeft aangehaald in een betoog, 't welk moest strekken ten bewijze dat de Hervorming de armoede heeft doen toenemen.

Voor 't overige wordt van de liberale zijde erkend, dat de heer *de Liedekerke* eene uitstekende redevoering heeft uitgesproken, zoowel wat den vorm, als wat den inhoud aangaat, en dat, hoe men ook over hetgeen door hem is aangevoerd moge denken, men hem hulde moet toebrengen, omdat hij opregt voor zijn gevoelen is uitgekomen en niet, zoo als de minister *Nothomb* en eenige sprekers van de regterzijde, heeft voorgewend een vriend van den maatschappelijken vooruitgang te zijn, ten einde zooveel te beter zijne reactionaire bedoelingen verborgen te kunnen houden.

— De bisschop van Gent blijft steeds weigeren, om zijn zegel te plaatsen op de 4800 exemplaren van den Mechelschen kathechismus, welke door den liberalen boekdrukker *Vanderhaeghen* zijn geleverd. Dit heeft ten gevolge, dat die exemplaren niet op de scholen, waarvoor zij waren bestemd, zullen kunnen worden ingevoerd. De clericale dagbladen prijzen den bisschop, omdat hij, van zijn regt gebruik makende, weigert om drukwerken te bekrachtigen en voor het onderwijs geschikt te maken, welke afkomstig zijn van eene boekdrukkerij, waar het *Journal de Gand*, het jaarboekje *Noord en Zuid* en andere dergelijke » vuile werken" worden gedrukt.

De liberale organen geven de regering den raad om zich geheel aan de geestelijkheid over te geven, — voortaan de levering van dergelijke godsdienstige werken aan de bisschoppen op te dragen, en daarvoor zoodanigen prijs te betalen, als deze zelven zullen vorderen.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

De Regering heeft eene uitvoerige memorie van beantwoording, en tevens een nieuw gewijzigd ontwerp van wet ingezonden, strekkende tot aanvulling der bepalingen ten aanzien van den vrijdom van accijns op den turf en de steenkolen. De voornaamste wijziging bestaat in de toevoeging eener nieuwe alinea, waarin verklaard wordt dat vrijdom van accijns verleend wordt:

» In het algemeen aan alle fabrijken, trafijken of inrigtingen van nijverheid, waarin gebruik wordt gemaakt van stoomwerktuigen, dienende tot voortbrenging van kracht, beweging of warmte.

» Wij behouden ons voor om aan fabrijken, trafijken of inrigtingen van nijverheid, niet met name in de bovenvermelde wetten of in de tegenwoordige wet genoemd, en tot het drijven waarvan het gebruik van turf of steenkolen eene onontbeerlijke behoefte is, den vrijdom van accijns bij gelijkstelling met in die wetten genoemde fabrijken, trafijken of inrigtingen van nijverheid, waarmede zij uit haren aard overeenkomen, toe te kennen."

Thans is opgemaakt het voorloopig verslag van de Tweede Kamer der Staten Generaal over de wetsvoordragt betrekkelijk de voorziening in de behoeften der dienst van het departement van binnenl. zaken voor de tweede helft dezes jaars. Een aantal leden kon zich met den gekozen vorm in dezen niet vereenigen; die leden hadden eene definitieve begrooting voor het genoemd departement verlangd. Wel erkende men, dat de bewoordingen der wet van den 31sten December j.l. de opvatting der Regering begunstigden; maar men meende, dat die opvatting dan toch lijnregt in strijd was met de over dat ontwerp gewisselde stukken en gevoerde beraadslaging.

Deze worden in herinnering gebragt. De aangebodene begrooting was afgestemd; nu moest eene afgestemde begrooting met eene die geheel en al heeft uitgewerkt, op ééne lijn worden gesteld; zij bestaat niet meer. De credietwet, daarop gevolgd, werd onder den drang der omstandigheden aangenomen; doch kon niet anders dan als eene voorloopige en tijdelijke regeling van de zaak beschouwd worden; die kon nu niet eenvoudig definitief nader worden vastgesteld; men behoorde op art. 106 der grondwet te letten. Te minder kon men dit, omdat de tegenwoordige tijdelijke regeling werkelijk posten bevat, die òf nadere overweging verdienen, òf ten gevolge van veranderde omstandigheden, wijziging schenen te bevatten. Daaronder werden genoemd die voor de maatschappij van weldadigheid; die voor de sterrewacht te Leiden; die wegens de calamiteuse polders, en voor openbare werken.

Vele leden waren echter van een ander gevoelen, en meenden dat, ofschoon hun de vorm eerst wel vreemd was voorgekomen, de Regering onder de bestaande omstandigheden ten dezen aanzien geen anderen weg heeft kunnen inslaan, dan zij gekozen heeft. De wet van den 31sten Dec. j.l is, huns inziens, geen credietwet; men moge daaraan dien naam hebben gegeven, doch de regeling is gegrond op de definitieve, afgestemde voor het geheele jaar 1857. Nadat eenmaal de vroeger afgestemde begrooting van het departement van binnenl. zaken voor 1857 slechts onder eenige beperking is vastgesteld, kan het niet te pas komen op nieuw zoodanige begrooting voor te dragen en vast te stellen. Zij is reeds eenmaal voorgedragen, onderzocht, aangenomen en afgekondigd. Zij regelt de dienst tot het einde des jaars en er kan thans alleen sprake zijn van het opheffen der bepaling, die verbindert, dat deze begrooting voor het geheele jaar werkt, of liever dat het geheel der uitgetrokkene sommen worde uitgegeven.

's GRAVENHAGE, 29 April.

Bij kon. besluit van den 27sten dezer is benoemd tot ridder der orde van den Ned. Leeuw, de heer dr. *B. H. Everts*, eerste geneesheer, directeur van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen Meerenberg.

— Bij kon. besluit van den 24sten dezer zijn de volgende kapiteins bij de verschillende regementen infanterie op pensioen gesteld: *M. H. Boulonois*, *P. van Roon*, *M. H. Ter Linden*, *P. M. Gevelaer*, *J. H. Stieneker*, *J. W. Sindikus*, *J. C. Schröter*, *A. C. W. von Griesheim*, *J. L. Souman*, *H. Pfister*; — en zijn voorts o.a. benoemd: bij het 1ste reg., tot kapitein van de 3de klasse, de 1ste luitenant *A. F. Eijmael*, van het kol. werfdepôt; bij het 2de reg., tot 1sten luitenant, de 2de luitenant *C. L. Maarschalk*, van het corps; bij het 4de reg., tot 1sten luitenant, de 2de luitenant *A. W. van Dionant*, van het corps; bij het 7de reg., tot kapitein van de 3de klasse, de 1ste luitenant-adjudant *J. F. J. Dubois*, van het 6de regement van het wapen.

— Bij kon. besluit van den 24sten dezer zijn benoemd tot ontvangers der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen: te Eibergen c. a., de heer *H. G. Hendriks*, thans ontvanger te Milligen; te Milligen, de heer *J. J. van Raap van Canstein*, surnumerair, en te Babberik, in plaats van den heer *W. de Vrome*, die eervol is ontslagen, de heer *A. G. W. Ramaer*, vroeger ontvanger te Oldenzaal.

— Bij kon. besluiten van den 25sten en 27sten Maart j.l. zijn benoemd tot consuls der Nederlanden, de heeren: *O. J. Truter* senior, voor de Kaapstad en het westelijke en zuidoostelijke nabij die stad gelegen gedeelte der Kaap-kolonie; *H. von Rönn*, voor Port Elisabeth en het oostelijk gedeelte der Kaapkolonie; *A. W. Evans*, voor Port-Natal; *A. W. P. Kop*, voor Hongkong; *D. Wilson*, voor Colombo, op Ceylon, en *M. Smith*, te Reikiavik, voor IJsland.

— De heer mr. *C. C. E. d'Engelbronner*, eervol ontslagen secretaris-generaal bij het departement van justitie, heeft een *Open Brief* uitgegeven aan den heer minister mr. *van der Brugghen*, die ongetwijfeld veler aandacht trekken zal.

De strekking van dien brief is, om een einde te maken aan de geheimzinnigheid omtrent de redenen, die den minister van justitie hebben bewogen, aan Z. M. een eervol ontslag van zijn' secretaris-generaal voor te dragen, en eerst aan het wachtgeld onteerende voorwaarden te verbinden, en later dat wachtgeld in te trekken. Hierop wordt door den schrijver krachtig aangedrongen, onder anderen in de volgende zinsnede (bl. 20):

» Ik weet wel, dat ik voorshands geen buitengeregtelijk middel bezit, om U uw onbegrijpelijk stilzwijgen te doen verbreken; maar daartoe zijt gij, zelf echtgenoot en vader, als minister des Konings en vooral als vroom Christen zedelijk gehouden. Want waarlijk, het is voor God noch menschen te verantwoorden, iemand van zijne eer, hem meer waard dan het leven, te berooven, zonder hem, zelfs op zijn dringend en herhaald aanvragen, zijn misslag te doen kennen."

Het is te verwachten, dat de minister hierop het stilzwijgen niet zal bewaren.

— Luidens een schrijven uit Luxemburg van den 20sten dezer, hebben de heeren *van Scherff*, *Servais* en *Eyschen*, de ministers van publieke werken, van financiën en van justitie in dat groothertogdom, hun ontslag als zoodanig ingediend.

LEEUWARDEN, 29 April.

Door een koopman in eijeren is dezer dagen toevallig een bedrog ontdekt, belangrijk genoeg om ter waarschuwing algemeen bekend te worden gemaakt. Hij heeft namelijk ontdekt, dat onder de door hem ingekochte kievits-eijeren sommige gedeeltelijk met zand waren gevuld, kennelijk met de bedoeling om deze eijeren, die *vuil* waren, bij het zoogenaamde lotteren (louteren) voor *schoon* te doen doorgaan, daar zij, in water gelegd zijnde, gelijk bij het lotteren geschiedt, natuurlijk door

BIJBLAD No. 4.

VERSLAG

Behoort bij de Groninger Courant van 1 Mei 1857, no. 52.

VAN DE HANDELINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN EN DER STATEN GENERAAL.

Het door burg. en weth. opgemaakt *verslag van den toestand der gemeente Groningen over* 1856 is thans in druk verschenen. Even als in vorige jaren, deelen wij ook uit dit verslag het voornaamste aan onze lezers mede.

De wettig gedomicilieërde *bevolking* is van 33,968 tot 34,020 vooruitgegaan. Tegenover 1092 geboorten stond een getal van 921 overledenen. Terwijl 897 zich in deze gemeente vestigden, hebben 1016 haar met de woon verlaten. Onder deze laatsten bevinden zich 15, die naar overzeesche gewesten zijn vertrokken. (Verdere bijzonderheden omtrent den loop der bevolking zijn reeds vroeger in deze courant vermeld).

Wat de *geldmiddelen* aangaat, deelen burg. en weth. mede de begrooting der plaatselijke inkomsten en uitgaven voor de dienst van 1856, en laten deze vergezeld gaan van eenige opmerkingen over het verschil tusschen deze begrooting en die van het vorige jaar, vooral ten opzigte van de belastingen. Op de begrooting van 1855 was geraamd:

Opcenten op rijks directe belastingen	*f* 15,852.89½.
Plaatselijke directe belasting naar de huurwaarde	- 11,700.00.
Gemaal	- 46,620.13½.
Geslagt	- 15,269.86½.
Dranken	- 51,100.00.
Turf en steenkolen	- 4,966.84½.
Heffingen	- 19,866.71½.
Te zamen	*f* 165.376.45½.

Sedert zijn de belastingen ten behoeve der gemeente geheven op het gemaal, het geslagt, den turf en de steenkolen afgeschaft, en is eene nieuwe directe plaatselijke belasting bij wijze van hoofdelijken omslag getreden in de plaats van den omslag naar de huurwaarde. Dientengevolge is de raming voor 1856 geweest:

Opcenten op rijks directe belastingen (maximum volgens de gemeentewet)	*f* 31,700.06.
Hoofdelijke omslag	- 30,000.00.
Dranken	50,000.00.
Heffingen	- 20,155.64.
Te zamen	*f* 131,855.70.

De raming der beide jaren gaf dus een verschil van *f* 33,520.75½ ten nadeele der fondsen voor de dienst van 1856. Het evenwigt der ontvangsten en uitgaven op deze laatste moest dus bij gelijke behoeften der gemeente worden gevonden eensdeels door de ontvangsten zoo na mogelijk te brengen aan de som, die men daarvan redelijkerwijze kon verwachten, en anderdeels door de geraamde uitgaven zooveel mogelijk tot het noodzakelijke te beperken.

De *gemeente-eigendommen* zijn behoorlijk onderhouden; zoo zijn van de straten in dit jaar p. m. 25000 vierkante ellen opgebroken en herlegd; aangekocht zijn het gebouw, vroeger bij de societeit de Harmonie in gebruik, voor *f* 8125, en het huis van de erven VAN MESDAG voor *f* 15,625; de voornaamste vernieuwingen zijn, behalve het herstellen van walmuren, het leggen van eene dubbele basculebrug in plaats van den St.-Jansboog, voor *f* 9589; het afbreken van den Poelepoortenboog en daarvoor in de plaats bouwen van eene ruime noodbrug, voor *f* 2773; het leggen van eene houten draaibrug in plaats van de klapbrug buiten 't Klein poortje, voor *f* 5870, en van eene gelijke brug bij Foxham, voor *f* 3988.

De algemeene *gezondheidstoestand* was in het afgeloopen jaar gunstig; zelfs zou men dien bijzonder gunstig kunnen noemen, ware het niet dat enkele epidemische of besmettelijke ziekten, vooral de typhus, zich soms meer dan gewoonlijk hadden vertoond. In het algemeen provinciaal-, stads- en academisch ziekenhuis zijn 730 zieken verpleegd; het getal gebruikte baden bedroeg daar 2498, van welke 468 door de ingezetenen dezer stad werden gebruikt.

Het getal der tot de loting voor de *nationale militie* ingeschrevenen voor de ligting van 1856 bedroeg voor deze gemeente 318; het getal der ingelijfde manschappen 102. — Over den toestand der *schutterij* worden wederom betuigingen van tevredenheid gedaan; zij wordt om de heerschende orde, netheid en ondergeschiktheid geprezen. De sterkte der schutterij was op den 31sten Dec. actief 697, reserve 350, te zamen 1047 man; de sterkte van den eersten ban 653 man.

Aangaande het *onderwijs* wordt gemeld, dat er, behalve twee stads-Fransche scholen, zes openbare scholen in deze gemeente waren; voorts telde men zes bijzondere scholen der eerste klasse, zijnde 1 meer dan in 't vorige jaar; zestien bijzondere scholen der tweede klasse, waaronder de kweekschool van den heer BRUGSMA; vier bijzondere Fransche scholen. Het getal leerlingen op deze scholen bedroeg op den 15den Januarij 4714 en op den 15den Julij 4765. De staat van 't onderwijs was over 't algemeen vrij gunstig; op sommige scholen is het zeer goed. — Op het stedelijk gymnasium, bij ministeriële dispositie van den 5den Julij 1856 onder de erkende gymnasiën opgenomen bedroeg het getal leerlingen op den 15den Januarij 1856 74, van welke 26 op de voorbereidende klasse in dit jaar aan het gymnasium toegevoegd. — De hoogere school, die eene aanwinst heeft bekomen door de benoeming van den heer mr. R. T. H. P. L. A. VAN BONEVAL FAURE tot hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit, werd op den 31sten Dec. bezocht door 230 studenten.

De toestand van het *armwezen* kan over het algemeen, de duurte der eerste levensbehoeften en de daarbij geheerscht hebbende typhus in aanmerking genomen, niet ongunstig genoemd worden. De diaconiën der kerkelijke gezindheden, welke ingevolge getroffen schikkingen met de verpleging van alle behoeftigen belast waren, hadden nog al moeite om in de bestaande behoefte te voorzien en deden dan ook meer dan eens een buitengewoon beroep op de liefdadigheid der ingezetenen. De instellingen ter verzorging van armen door bedeeling en werk hebben allen, overeenkomstig art. 10 der armwet, ten behoeve van het verslag de verlangde opgaven gedaan; de uitgaven van die instellingen ter ondersteuning der armen gedaan, hebben in 1856 bedragen *f* 139,636.20½ (waaronder echter niet zijn begrepen de kosten van verblijf der van de koloniën van weldadigheid opgezonden personen, welke nog niet bekend zijn); de gezamenlijke ontvangsten *f* 126,008.24, voortspruitende *a*) uit collecten, inschrijvingen en andere vrijwillige bijdragen *f* 64,921.30; *b*) subsidiën van andere instellingen *f* 10,656.25; *c*) toelage van de gemeente *f* 48,800.00; *d*) subsidie van de provincie *f* 1.630.69. De instellingen, welke het voorkomen van armoede ten doel hebben en die ook mededeeling hebben gedaan van de vruchten harer werking, hadden, voor zooveel kon worden nagegaan, eene uitgave van *f* 528,503.48½ en ontvingen *f* 543,715.04.

De *politie* wordt in deze gemeente uitgeoefend onder toezigt van twee commissarissen door 15 vastbezoldigde agenten, hoofdzakelijk belast met de dienst bij dag, 54 vastbezoldigde agenten voor de nachtdienst, en 12 agenten zonder vaste bezoldiging. De dienst is in het afgeloopen jaar met ijver waargenomen, getuige hiervan de weinige ongeregeldheden en misdrijven in deze gemeente gepleegd. — De brandbluschmiddelen zijn aanmerkelijk verbeterd. — In de verlichting der straten is voorzien door 629 gasvlammen en 18 olielichten die gedurende 1957½ uur hebben gebrand en eene hoeveelheid van 150.024 kub. ellen gas hebben verbrand. De verlichting voldeed algemeen goed en heeft zonder eenige stoornis plaats gehad.

Wat den *landbouw* in deze gemeente aangaat, zoo zijn 110½ bunder bezaaid die bijna 4000 mud hebben opgebragt. Volgens opneming op den 27sten Dec. bestond de veestapel in deze gemeente uit 332 ruinen, 183 merriën, 7 veulens, 4 stieren, 12 slagtossen, 1121 koeijen, 106 kalveren, 3 ezels, 743 schapen, 152 varkens, 24 bokken, 35 geiten, 3015 pluimvee en 294 konijnen.

In een tabel omtrent de *fabrijksnijverheid* wordt het geheele getal der fabrieken opgegeven als te bedragen 326, waarin 1400 arbeiders werkzaam waren; 9 er van worden door stoom gedreven.

De *handel*, met name de graanhandel, heeft dit jaar groote fluctuatiën ondergaan, ten gevolge van den onzekeren toestand der politieke gesteldheid van Europa en de hooge prijzen van alle artikelen, die in het begin des jaars eene gevoelige daling ondervonden. Hierbij wordt de opmerking gemaakt, dat wegens de opheffing van den accijns op het gemaal, onze markt van alle zijden met aanbiedingen van meel als overstroomd werd, uit Noord-Amerika zoowel als uit Duitschland. Sedert de ervaring aan de verbruikers heeft geleerd, dat dit buitenlandsch meel, inzonderheid van de groote fabrijken in Duitschland, door zorgvuldige bewerking, in vele gevallen, zoo niet de voorkeur boven het binnenlandsche verdient, dan toch de mededinging hiervan wel kan volhouden, begint het gebruik daarvan steeds meer algemeen te worden. De invoer heeft dan ook bedragen van den Rijn 1,597,600 en uit zee 179,500 kilo's, te zamen gelijkstaande ongeveer met 1000 last tarwe.

Bij de mededeeling, dat de prijzen van haver eene voortdurende langzame daling hebben ondergaan wegens de hooge scheepsvrachten naar Engeland en ruime aanvoeren, lezen wij in het verslag de volgende behartigingswaardige woorden: »De meeste dier expeditiën naar Engeland, ja wij durven zeggen van bijna alles wat voor Londen bestemd was, vonden over Harlingen plaats. Zulks behoeft geen verwondering te baren, wanneer men bedenkt, dat in dat geval de inkoop, verzending, aankomst en aflevering aldaar kan afloopen in een tijdvak van omstreeks 14 dagen. Omgekeerd, bij directe verzending van hier, verloopen daarover in het najaar, wanneer in den regel de meeste verzendingen plaats vinden, dikwijls even zooveel weken als van daar dagen. Zonder ons nu te verdiepen in het opsporen der oorzaken, waaraan die vertraging toe te schrijven is, waarvoor het hier minder de plaats mag geacht worden, vermeenen wij evenwel, op dat verschijnsel, 't welk den graanhandel onzer stad zoo van nabij bedreigt, de algemeene opmerkzaamheid te mogen vestigen. Waar links van ons directe gelegenheid per stoomboot van Harlingen naar Londen bestaat, regts van Emden en Leer, wordt de toestand voor ons, die daarmidden gezeten, zooals gezegd dikwijls zooveel weken noodig hebben als zij dagen, op zijn minst bedenkelijk."

De boterhandel bestond bijna uitsluitend in verzending naar Engeland; de geheele aanvoer bedroeg 3057 een vierde, 6743 een achtste en 2235 een zestiende vaten; er werden 529,158½ stukken aan de waag gewogen.

De binnenlandsche *scheepvaart* is dit jaar niet met zulk een gelukkig resultaat gedreven als in het vorige; ook de buitenlandsche was slechts hoogst middelmatig.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 27sten April.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over de conclusie van het rapport der commissie nopens het reglement op de drukwerken in Neêrl. Indië, aldus luidende: »een afschrift van het rapport te zenden aan den minister van koloniën met uitdrukking van de overtuiging der Kamer, dat het reglement op de drukwerken in Indië eene herziening behoort te ondergaan."

De heer *Zijlker* zal, na al hetgeen er reeds in de dagbladen en de gewisselde stukken over deze zaak geschreven is, niet terugkomen op de algemeene beschouwingen nopens de belemmerende strekking van dit reglement; het beschaafde publiek, zoo hier als in Indië, heeft daarover reeds den staf gebroken; hij wil alleen den loop der zaak kortelijk in herinnering brengen. Spr. laakt al dadelijk de niet-overlegging door den minister van de nota van toelichting, welke bereids van elders was bekend geworden; hij wijst er ook op, dat sommige uitdrukkingen der inlichtingen aan ironie doen denken, ware de zaak niet te ernstig. Spr. verlangt nopens enkele punten inlichting in verband tot de rapporten der com-

missie en de antwoorden des ministers; vooral geldt dit het beweren, dat het stelsel der Regering liberaler zou zijn dan dat der commissie. De zin en bedoeling daarvan is hem niet duidelijk, vooral als hij de teruggehouden nota van toelichting inziet, waaruit van die liberaliteit weinig blijkt. Spr. wil derhalve eene ronde en onverbloemde openlegging van de bedoeling der Regering, ook in verband met de andere verschijnselen, die zich hebben voorgedaan, als b. v. het besluit van 1854, nopens de archieven; voorts de elders hand over hand toenemende reactie, terwijl ook het reglement indirect inbreuk maakt op de vrijheid van drukpers hier te lande, voor zoover de gedachtenwisseling over Indische belangen betreft. Hij staaft zijn afkeurend oordeel nader door de gemoedelijke taal van den generaal *Nahuijs van Burgst*, en komt tot de slotsom, dat hij gelooft, dat de zaak niet goed geregeld is. Spr. had dus de conclusie der commissie anders gewild, vooral met het oog op het punt dat het reglement in strijd is met de wet; hij wenscht ten slotte eene wijziging der conclusie en intrekking van het reglement.

De *minister van koloniën* zegt, dat hij in zijne nota van inlichting getracht heeft aan te toonen de overeenstemming van het drukpersreglement met de wet op het beleid der regering in Ned. Indië. Zijn uitgangspunt zal thans zijn de geschiedenis der wet, waarvan dit reglement het uitvloeisel is. — Z. exc. zal achtervolgens stilstaan: 1) bij de geschiedenis der wet op het beleid der regering in Indië nopens de bepalingen omtrent de drukpers; — 2) hoe hij daaraan gevolg en uitvoering heeft gegeven; — 3) bij eenige punten in het verslag der commissie voorkomende, en 4) bij de conclusie der commissie.

Wat het *eerste* punt betreft, dan blijkt het, dat, als men de geschiedenis van art. 110 regerings-reglement nagaat, er van den aanvang af tweeërlei stelsels zijn ter sprake gebragt, namelijk het preventieve en repressieve. Uit het verhandelde in deze Kamer blijkt, dat de meerderheid voor het preventief stelsel was en dat zij ook oordeelde, dat de verspreider van gedrukte werken evenzeer verantwoordelijk moest zijn als de schrijver en uitgever.

Spr. gaat vervolgens na wat art. 110 toelaat en uitsluit en licht nader den zin toe van de woorden *openbare orde*, daarin voorkomende. Hierop verdedigt de minister zijne opinie tegen de vierderlei punten, voorkomende in het nader verslag der commissie, en houdt o. a. vol, dat het aangenomen stelsel nopens de aansprakelijkheid van den verspreider te vrijzinnig is in vergelijking met onze wetgeving hier te lande. Hij erkent wel het bezwaar, dat daaruit voor den boekhandel voortvloeit, maar stelt daartegenover het belang der openbare orde en de noodzakelijkheid om de losbandigheid der drukpers en de aanranding der grondslagen van de Indische maatschappij tegen te gaan.

Z. exc. merkt hierbij nog op, dat, om misverstand te voorkomen in de toepassing van het reglement, de gouverneur-generaal is aangeschreven, dat de bepalingen van artt. 12—20 van het reglement niet toepasselijk zijn op in Nederland gedrukte stukken. Z. exc. deelt geheel het gevoelen, dat onbelemmerde toelating gepaard moet gaan met onbelemmerde verspreiding, maar onder verantwoordelijkheid van den verspreider.

Z. exc. gaat nu na de punten voorkomende in het slot van het nader rapport der commissie: 1) Dat het reglement niet genoeg onderscheid maakt tusschen hetgeen voor de Indische en vreemde drukwerken en wat voor de Nederlandsche verordend is; waardoor in de toepassing onzekerheid moet ontstaan. De minister zegt, dat hem dit niet is gebleken, maar bovendien heeft hij reeds gezegd, dat de gouverneur-generaal is aangeschreven, dat artt. 12—20 niet toepasselijk zijn op in Nederland gedrukte werken. 2) Dat de bepalingen omtrent het stellen van zekerheid, ook voor Indië onnoodig moeten worden geacht, waardoor tevens eene niet te ontkennen onbillijkheid zal verdwijnen, dat de handelaar in zijne fortuin zal kunnen worden aangetast ter zake van een misdrijf waaraan een ander is schuldig bevonden. De minister zegt, dat dit subjectief gevoelen staat tegenover dat der Regering in verband met den toestand van Indië. 3) Dat ook de verpligte onderteekening van artikelen in tijdschriften, als onnoodig en niet doeltreffend, beter ware weggelaten. De minister vertrouwt, dat de commissie van die opinie zal terugkomen, daar ze in het belang der openbare orde noodig is, en 4) Dat het strijdig is met de 2de alinea van art. 110 van het regerings-reglement, de handelaars in Nederlandsche drukwerken te onderwerpen aan de cautie en aan het verbod, in art. 5 van het reglement geschreven voor de drukwerken in Neêrl. Indië. Ook dit kan de minister, naar aanleiding van het reeds gezegde, niet toegeven.

Wat nu de conclusie betreft, dat het reglement herzien werde, zoo heeft hij zich afgevraagd, in welken zin? in dien van de meerderheid of minderheid?

Doch ook omdat de zaak bij besluit geregeld is, is zij gemakkelijker voor wijziging vatbaar, dan wanneer zij bij de wet ware geregeld. De gouverneur-generaal heeft zelfs de bevoegdheid, om in het reglement wijzigingen te brengen als hij dit noodig acht; inmiddels zal de Regering voortaan jegens de drukpers, die hare roeping en den toestand der Indische maatschappij begrijpt, welwillend en beschermend te werk gaan, maar zij zal nimmer vergeten, dat de verzekering der openbare orde een eerste pligt der Regering is.

De heer *Noltheniüs* wil niet onvoorwaardelijk voor het reglement partij trekken, maar zich evenmin vereenigen met de voorgestelde conclusie, ofschoon ook hij de bezwaren erkent, waartoe het reglement aanleiding geeft. Hij zou eene wijziging van het reglement wenschelijk achten, maar ziet in de tegenwoordige bestrijding te veel een aanval tegen het ministerie.

De heer *Ter Brugge Hugenholtz* betreurt het, dat de minister niet eerder er voor uit is gekomen, dat de Indiërs autocratisch moeten bestuurd worden; maar hij begrijpt niet, dat de minister dan tevens kan zeggen vrijgeviger te zijn geweest dan de commissie wilde. Hij wijst er op, dat de naleving van het reglement onmogelijk is; wel zal men Hollandsche bladen en boeken weren, maar uit Eng. Indië zal alles worden ingesmokkeld, en de regering die in 1826 den invoer van wapens en kruid niet kon verhinderen, zal die nu pakjes boeken kunnen weren? Het doet spr. leed, dat de minister tot het denkbeeld van dit reglement is gekomen; de min. heeft daarbij steeds het oog achterwaarts gerigt en niet op de voortgaande ontwikkeling ook der Indische maatschappij gelet. Spr. gelooft, dat het in het waarachtig belang der koloniën noodzakelijk is, dat het reglement herzien worde, maar dat ook de min. zich bereid verklare het reglement in vrijgevigen zin te wijzigen.

De heer *Meeussen* blijft ook na de ministeriële rede zeer tegen het reglement gezind; hij deelt al de bezwaren welke daartegen zoo in als buiten de kamer zijn ingebragt, vooral wat betreft de uitvoering van al. 2 van art. 110. Hij heeft de overtuiging, dat vooral in het licht dat de nota van toelichting verspreidt, het reglement te regt met zwarte kleuren is geteekend. Spr. laakt de terughouding der nota van toelichting; het is hem èn uit die nota, èn uit de geheele inrigting van het reglement, èn uit de nota van inlichting duidelijk geworden, dat de regering art. 110 beschouwt als een kwaad, dat zooveel mogelijk ingekrompen en vernietigd moet worden. Spr. gaat de bepalingen van het reglement na, en komt dan tot de conclusie, dat de aangelegenheid bij eene wet moet geregeld worden.

De verdere beraadslaging wordt bepaald op morgen.

Zitting van Dingsdag den 28sten April.

In deze zitting zijn ingekomen de navolgende wets-ontwerpen: een houdende goedkeuring eener ruilling tusschen den Staat en de gemeente Amersfoort; een betreffende de nationale militie.

De beraadslagingen over het reglement op de drukwerken van Ned. Indië worden hierop voortgezet.

De heer *Godefroi* merkt op, dat het hier geldt eene censuur over een koninklijk besluit; de vraag rijst dus al dadelijk: tot welke hoogte de censuur der Kamer gaan kan. Z. i. niet verder dan tot beantwoording dezer twee vragen: 1) betreft het een onderwerp dat bij de wet moet geregeld worden? en 2) als het reglement is een uitvloeisel der wet, is de uitvoering dan goed? — met andere woorden: het oordeel der Kamer kan alleen loopen over de *grondwettigheid* en over de *wettigheid* van het reglement.

De slotsom van sprekers rede is: 1) dat de regeling van dit onderwerp bij koninklijk besluit is grondwettig; 2) dat de toetsing van dit reglement aan art. 110 medebrengt: dat het preventief toezigt verder is uitgebreid dan noodig was, voor wat aangaat: *a.* de aansprakelijkheid en het stellen van borgtogt; *b.* het verbod tot uitoefening van het beroep; en *c.* de sluiting der winkels; en 3) dat het reglement onduidelijk is wat betreft de toepasselijkheid der bepalingen van preventieven aard op Nederlandsche drukwerken. Spr. is dus ook voor eene herziening en mitsdien voor de conclusie der commissie. — De minister vroeg, in zijne rede van gisteren, in welken zin het reglement zou moeten worden gewijzigd. Als antwoord hierop, zegt spreker, dat die wijziging zal moeten plaats hebben in den zin zoo als uit deze discussiën zal blijken. Hij hoopt dat de minister zich niet door overdreven vasthoudendheid of valsche schaamte zal laten terughouden tot wijziging van het reglement waar dit noodig is.

De heer *Blaupot ten Cate* acht de belemmeringen, waaraan het kleine getal Europeanen wordt onderworpen, te streng en onbillijk. Het is verkeerd de kleine maatschappij aan dezelfde belemmeringen te onderwerpen als de inlandsche bevolking. Er bestond voor dergelijken strengen maatregel geen noodzakelijkheid. De minister erkent zelf, dat de boekhandel zich, over het algemeen, zijner waardig heeft gedragen. Het is niet staatkundig de goede bevolking eene gematigde drukpers-vrijheid te onthouden. Is het dan in 't belang van de bevordering der sympathie tusschen Nederland en Ned. Indië, dergelijke bepalingen goed te keuren? Spr. vestigt de aandacht op het adres van Batavia. Waarom zooveel onrust en ontevredenheid onder de kleine Europesche maatschappij in Indië opgewekt? Had de Regering niet, als het reglement niet streng genoeg was gebleken, het later iets sterker kunnen maken?

Des ministers oordeel over de conclusie der commissie heeft spr. zeer te leur gesteld. Hij had toch kunnen zeggen, dat hij zich vereenigde met die eenstemmige conclusie, welke zeker het minimum is van hetgeen de Kamer verlangen kan. Als de Kamer niet verder gaat dan de conclusie, wenscht spr. dat er althans het woord »spoedige" voor herziening worde ingelascht. Hij zal deswege geen amendement voorslaan, omdat hij nog een beter amendement verwacht.

De heer *van Bosse* bestrijdt de stelling van den heer *Godefroi*, als deze een grens aan de bevoegdheid der Kamer in deze wil stellen, en kan zich met de conclusie van het rapport of met elke andere conclusie, welke nog veel sterker de afkeuring der Kamer uitdrukt, vereenigen.

De heer *Dullert* bestrijdt het reglement, en acht het noodig, dat de regeling bij de wet geschiede.

De heer *de Bruno* verdedigt als lid en rapporteur der commissie de conclusie van haar rapport.

De beraadslagingen worden hierop gesloten.

De heer *van der Linden* vraagt het woord, 't welk de voorzitter niet kan geven, omdat de beraadslagingen gesloten zijn. Na langdurige discussie, waaraan onderscheidene leden deel nemen, wordt eene motie van den heer *van Hoëvell*, met 48 tegen 13 stemmen aangenomen, waarbij de beraadslagingen worden heropend.

De heer *van der Linden* voert daarna het woord tegen het reglement.

De heer *Hoynck van Papendrecht* heeft de innige overtuiging, dat het reglement in strijd is met de wet. Noch de rede van den minister, noch de warme rede van den heer *Godefroi* heeft hem van dit gevoelen kunnen terugbrengen. Zoowel de uitvoering aan al. 1 als aan al. 2 van art. 110 gegeven, komt hem voor in strijd te zijn met den zin en geest van dat artikel. Bij gevolg heeft de voorgestelde conclusie der commissie hem niet bevredigd, en stelt hij als amendement voor, die conclusie aldus te doen luiden:

»De Kamer is van oordeel, dat het reglement op de drukwerken in Indië, is in strijd met den geest en de bedoeling van art. 110 Indisch regeringsreglement en mitsdien herziening behoeft, alsmede dat, althans voor zoo veel de 2de alinea van het regeringsreglement betreft, er behoefte bestaat aan regeling door de wet."

Dit amendement zal worden gedrukt en rondgedeeld, wordende de voortzetting der beraadslagingen bepaald op morgen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

de zwaarte van het zand zonken. De schaal der eijeren was, na deze oneerlijke bewerking, zoo netjes weder toegemaakt, dat het bedrog naauwelijks zigtbaar was.

HARLINGEN, 29 April.

Heden is hier het berigt ontvangen dat de Lemmerder stoomboot gisteren met eigen stoom te Amsterdam is aangekomen, dat de herstelling weinige dagen zal vorderen en de dienst tusschen Amsterdam en Lemmer spoediger zal kunnen worden hervat dan een vroeger berigt dit deed vermoeden.

De dienst tusschen Amsterdam en Harlingen wordt geregeld voortgezet.

ASSEN, 30 April.

Gelijk wij vroeger hebben berigt, hebben eenige ingezetenen van Assen en Ter Aard, gemeente Vries, die alhier eene bijzondere school der 1ste klasse wenschten op te rigten, zich ter bekoming van de vereischte vergunning daartoe eerst tot het gemeentebestuur alhier en vervolgens tot heeren gedep. staten van Drenthe gewend, doch telkens met een voor hen ongunstig gevolg. Zij hebben daarom, ter bereiking van het door hen beoogde doel, een adres aan z. exc. den minister van binn. zaken ingediend. Daar de beschikking hierop steeds achterwege bleef, hebben zij voor eenigen tijd de zaak bij z. exc. in herinnering gebragt, en daarop dezer dagen ten antwoord ontvangen, dat de zaak geenszins bij het departement van binn. zaken uit het oog verloren, maar [illegible] ter beschikking was gehouden, omdat geene andere dan eene ongunstige beschikking volgen kon; dat toch, krachtens de bestaande verordeningen, het verleenen van magtiging tot oprigting van scholen behoort tot de bevoegdheid van de gemeentebesturen en, bij hunne weigering, tot die van gedeputeerde staten, en dat, daar beide autoriteiten achtereenvolgend afwijzend op het verzoek hebben beschikt, en, blijkens de berigten, door z. exc. departement ingewonnen, bij die weigering meenen te moeten blijven volharden, er geen middel is, om aan den wensch der adressanten te voldoen en z. exc. althans buiten staat is, aan de bereiking van het verlangde doel bevorderlijk te zijn.

Naar men verneemt, hebben de belanghebbenden zich thans tot de Tweede Kamer der Staten Generaal gewend.

(*Dr. Ct.*)

GRONINGEN, 28 April.

Bij besluit van den minister van binnenl. zaken van den 22sten dezer, is magtiging verleend tot de benoeming van den onderwijzer J. van Hulsingha Marringa, te Surhuisterveen, tot onderwijzer te Wehe, ter vervanging van den verdienstelijken hoogbejaarden onderwijzer J. G. Rijkens.

— Bij vonnis van het kantongeregt van Groningen van l.l. Zaturdag is iemand veroordeeld tot eene boete van f 1 of tot een dag gevangenisstraf wegens het niet nakomen der bepalingen in het reglement van politie voor deze gemeente voorgeschreven nopens de verhuizingen. Het mag daarom bij de vele verhuizingen die dezer dagen plaats hebben wel niet overbodig worden geacht aan art. 149 en 154 van dat reglement te herinneren. Ieder die binnen deze gemeente van woning verandert — wordt daarin gezegd — zal, binnen acht dagen, daarvan aangifte moeten doen bij het gemeentebestuur. Bij verzuim zal hij worden gestraft met eene boete van f 1 tot f 5 of, indien de betrokken persoon vooraf van burgem. en weth. is gewaarschuwd, met eene boete van f 1 tot f 5 met of zonder gevangenis van één dag.

— Morgen middag omstreeks 4½ uur zal alhier van de Zuiderwerf van den scheepsbouwer G. K. de Vries, te water worden gelaten de nieuwgebouwde schoonergaljoot *Wilhelmina Petronella*, groot pl. m. 90 last, gebouwd voor rekening van de heeren B. Onnes en Zonen alhier, en zullende worden bevaren door den kapit. A. J. Scholtens van Groningen.

— De volgende aangiften aan het bureau van den burgerlijken stand alhier gedaan verdienen om de zeldzaamheid eene bijzondere vermelding. Den 27sten dezer werd daar aangegeven de geboorte van het 23ste kind van één vader oud 50 jaren, hem in twee huwelijken geboren, waarvan nog slechts 6 in leven zijn.

Eenige weken vroeger werd aan dat bureau opgegeven de geboorte van tweelingen, waarvan de moeder, slechts 25 jaren oud zijnde, nu met deze tweelingen 9 kinderen had ter wereld gebragt.

— Gisteren middag is hier van *Delfzijl* aangekomen de 2de compagnie van het 3de bataljon 7de reg. infanterie, onder kommando van den kapit. jhr. de Helbig en is, na alhier nachtverblijf te hebben gehouden, heden morgen naar Leeuwarden vertrokken.

— Slechts korten tijd mogten de ingezetenen van Oude en Nieuwe Pekela zich verheugen in eene geregelde bargedienst tusschen die twee gemeenten en de stad Groningen.

Menig ingezeten stelde zich van deze dienst veel goeds en nuttigs ten behoeve van het reisend publiek voor, omdat deze barge zich in betrekking had gesteld met de Friesche stoomboot-reederij.

Er werd wel dan hier dan daar gezegd, dat die reederij eene wankele onderneming zoude ondersteunen; maar wat hier de oorzaak van is, laten wij in het midden. Thans zegt men, dat de barge van Pekela op Groningen opgehouden heeft te bestaan.

Wel is waar is de concessie tot die dienst bepaaldelijk aan een persoon of eene firma gegeven; — wij meenen echter te kunnen verzekeren, dat wanneer eene nieuwe partikuliere onderneming, die standvastig en stipt de dienst gaande houdt, 't welk trouwens in alle zaken op den voorgrond dient gesteld te worden, zoo men die vestigen wil, deze alsdan daarvoor wel rijkelijk beloond zal worden.

Wij betreuren het, dat deze onderneming reeds zoo spoedig en wel in haar begin, opgehouden heeft te bestaan.

(*Winsch. Ct.*)

— De minister van financiën heeft de commissarissen des Konings in de provinciën, ter mededeeling aan de gemeentebesturen, herinnerd aan de bepaling van § 12 van tabel XVI, behoorende bij de wet van den 22sten April 1852 (*Stbl.* no. 61), volgens welke bepaling de meting, waarnaar de patentpligtigen de ruimte hunner vaartuigen aangeven, niet ouder mag zijn dan vijf jaren, zoodat met het volgende dienstjaar 1857/58 de metingen, welke, naar aanleiding van bovengenoemde wet, zullen hebben plaats gehad, vijf jaren oud zijn, en de patentpligtigen, die gebruik zouden maken van een patent, afgegeven naar eene meting, die ouder is dan vijf jaren, met het oog op de boven aangehaalde wet, zouden moeten bekeurd worden als op eigene aangifte te [illegible] zijn.

De uiterste termijnen van verzending voor de brieven met de landpost naar Ned. Indië zijn voor het vervolg aldus bepaald, met wijziging in zoo verre van vroegere aankondigingen;

a. over Southampton, uit Amsterdam, 's Gravenhage enz., op den 1sten en 17den van elke maand;

b. over Triëst, van den 1sten April tot den 1sten October, uit Amsterdam en Rotterdam op den 6den en 23sten van elke maand, doch van den 1sten October tot den 1sten April telkens een dag vroeger, dat is op den 5den en 22sten der maand;

c. over Marseille, uit Amsterdam, 's Gravenhage enz., den 9den en 25sten van elke maand.

De brieven moeten evenwel minstens twee dagen bevorens ten postkantore te Groningen zijn bezorgd.

Het is intusschen wenschelijk dat door de belanghebbenden niet dan in geval van noodzakelijkheid het laatste tijdstip worde afgewacht om hunne brieven of andere stukken op de post te doen.

Tevens worden zij uitgenoodigd om bij het overzenden van geldswaardige stukken naar Indië, onder voorzorg van aanteekening, steeds goed en stevig papier tot den omslag te bezigen.

Als een bewijs, zegt de *Amst. Courant*, van belangstelling in het lot eens onderwijzers in Noordbrabant, wordt medegedeeld, dat zekere onderwijzers-woning de laatste verf gehad heeft in 1820, zegge 37 jaren geleden.

Hoort men in deze dagen veel van het schrijven van brandbrieven door kolonisten uit de bedelaars-koloniën, ten einde daaruit ontslagen te worden en in de gevangenis naar hun oordeel een beter verblijf te vinden; — er is nu al weder eene andere handelwijze ontdekt om aan den kost te komen.

Gepasseerde week is door de politie te Meppel zeker persoon aangehouden, die, naar zijne kleeding te oordeelen, in de kolonie te huis behoorde. Daar hij geen ontslagbrief kon vertoonen, werd hij, als vermoedelijk deserteur, in verzekerde bewaring gebragt, en toen men hem bepaaldelijk afvroeg, of hij al dan niet gedeserteerd was, bekende hij dit ten laatste.

Den volgenden morgen werd hij gevolgelijk onder geleide van eenen geregtsdienaar naar de Ommerschans teruggebragt, doch het bleek weldra, dat hij geen deserteur, maar een voor weinige dagen ontslagen kolonist was.

Men kan de teleurstelling van den geregtsdienaar begrijpen, die de voor elken teruggebragten deserteur bepaalde premie dacht te ontvangen, en nu onverrigterzake huiswaarts kon gaan.

Soortgelijk geval moet ook reeds te 's Hage en Zwolle gebeurd zijn.

Wij achten dit wel der vermelding waardig, opdat dergelijke kwade praktijken, die toch niets anders ten doel hebben dan om heen en weer reizende in 't dagelijksch onderhoud te voorzien, worden gefnuikt. 't Ware te wenschen, dat de bevoegde autoriteit het een of ander verordende, waardoor het openbaar werd, wie ontslagen kolonist of wie deserteur was.

De *Fakkel* deelt de volgende tabel mede, inhoudende het aantal zielen, gemeenten en predikantsplaatsen in de onderscheidene provinciale ressorten der Hervormde Kerk:

provinciën.	getal zielen.	getal gem.	getal predik.
Gelderland	232,295	182	211
Zuidholland	317,369	201	271
Noordholland	286,885	156	209
Zeeland	114,924	101	115
Utrecht	89,816	67	82
Friesland	217,085	203	219
Overijssel	143,809	70	89
Groningen	163,458	151	163
Noordbrabant	43,461	93	98
Drenthe	74,501	48	54
Limburg	4,217	14	16
Totaal	1,787,911	1286	1527

Door het Britsche en buitenlandsche bijbelgenootschap zijn gedurende het laatste jaar, eindigende den 31sten Maart 1857, verspreid 1,517,858 bijbels en nieuwe testamenten, waarvan in ons vaderland 20,648 exemplaren. De ontvangst beliep f 1,664,998 en het bedrag der uitgaven klom tot f 1,667,822.

Wij hebben reeds met een woord medegedeeld, dat de heer F. H. van Vlissingen en eenige andere partikulieren en hoofden van handelshuizen een adres aan den Koning hebben verzonden, betreffende eene Europesche kolonisatie op Nederlandsche Oost-Indische bezittingen, buiten Java en Madura. Dit adres is thans bekend geworden en wij ontleenen daaraan het volgende:

Het doel van het adres is, om van de regering te vernemen, of zij: 1) geen bezwaar ziet in het verleenen van verlof tot kolonisatie in de O.-I. buiten-bezittingen en integendeel, de doelmatigheid daarvan waarderende, ook van gouvernementswege tot zoodanige kolonisatie wil overgaan; 2) bereid is tot dat einde geschikte gronden (nader aan te wijzen) aan maatschappijen of partikulieren op de meest gunstige voorwaarden in eigendom af te staan; 3) aan eene of meer zoodanige maatschappijen zelve wil deelnemen, in geval de persoonlijkheid der ontwerpers en de grondslag hunner berekeningen voldoenden waarborg voor het welslagen der onderneming opleveren; 4) eene voortdurende bescherming aan zoodanige kolonisatie-maatschappijen of individuële kolonisten zal verzekeren, naar gelang hunner behoeften en tegen voldoening (met den tijd) van eene matige belasting als equivalent voor de kosten dier bescherming,

Tot toelichting van hun voorstel, zeggen de adressanten hoofdzakelijk, dat Nederland in den O. I. Archipel, buiten Java, nog andere, en daaronder veel grootere eilanden, bezit, bij uitstek vruchtbaar, doorsneden van schoone, bevaarbare rivieren, bezet met onafzienbare trotsche wouden, uitmuntende door den meest weelderigen plantengroei; terwijl zelfs onder de oppervlakte van den bodem op vele plaatsen een rijke voorraad van de kostbaarste delfstoffen is ontdekt. Dat die bezittingen niet meer zijn ontgonnen en ontwikkeld, wijten zij aan het bekrompen stelsel der voormalige O.-I. compagnie. Men vindt daar eene geringe bevolking; terwijl het Nederlandsch gezag buiten Java, een deel van Sumatra en Amboina, zich bijkans tot eenige militaire stellingen bepaalt. Die kostbare bezittingen wekken de begeerlijkheid van andere volken op, en dat tractaten daartegen niet genoeg waarborgen, hebben de gebeurtenissen op Borneo en Sumatra's oostkust bewezen. Buitendien is tegenover de Chinezen, die zich meer en meer naar den O.-I. Archipel zullen verplaatsen, een Europeesch tegenwigt onmisbaar, en tegen de woelige bevolking van Australië, de versterking van het Nederlandsche element.

Dit alles kan slechts geschieden door kolonisatie onder Nederlandsch opperbestuur, die zoo spoedig in zulken omvang en zulke uitbreiding, als slechts mogelijk is, behoort te geschieden.

Daardoor zullen Cristendom en beschaving zich in den Indischen Archipel voortplanten, voor de Indische stammen nieuwe behoeften ontstaan, en voor het Nederlandsche fabrijkwezen in lijnwaden en andere fabrikaten, en voor den handel steeds milder vloeijende bronnen van vertier geopend worden. Vele kolonisten, zoowel Duitschers als Nederlanders, die zich thans naar Amerika of Zuid-Afrika begeven, zullen naar die bezittingen kunnen overgebragt worden; onze schepen, welke dikwerf in ballast naar Oost-Indië vertrekken, zullen daardoor vracht erlangen, hetwelk ook bij het daarstellen van eene stoompakketvaart niet buiten aanmerking mag blijven. Eindelijk wijzen de adressanten op het groot aantal onzer landgenooten, die hier te lande buiten staat zijn gedurende den winter, velen zelfs gedurende den zomer, in hunne behoeften te voorzien, die zich gaarne zullen verplaatsen naar dit gezegende land.

De konijnenteelt blijft in België nog voortdurend een belangrijke tak van nijverheid uitmaken. Blijkens de nu gedane opgaven, leveren de beide Vlaanderen, alwaar die nijverheid zeer bloeijende is, wekelijks aan Engeland 50,000 stuks of 2,608,000 in het jaar. Zij worden voornamelijk aangefokt te Gent, Eecloo, Thielt, Ruysselede, enz. Tweemalen in de week, des Dingsdags en des Vrijdags, worden volle wagons met konijnen van het station van Aalten ter bestemming naar Londen afgezonden. De stad Eecloo alleen draagt in dien uitvoer bij tot een aandeel van 78,000 konijnen.

AANBESTEDINGEN.

Groningen, 28 April. Op Maandag den 11den Mei, des middags te 12 uur, zal door den Commissaris des Konings in deze Provincie, of, bij deszelfs afwezigheid, door een der Leden van de Gedeputeerde Staten, in een der vertrekken van het Provinciehuis alhier, in het bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in het 1ste District, onder nadere approbatie, in het openbaar, bij enkele inschrijving, worden aanbesteed:

Het leveren en plaatsen van Peilmerksteenen *in verschillende deelen van deze provincie.*

De gadingmakenden kunnen van de begrooting van kosten van voorschreven werk ter provinciale griffie kennis nemen, terwijl het bestek op de gewone plaatsen ter lezing ligt en nadere informatiën kunnen worden aangevraagd bij den hoofd-ingenieur en bij den ingenieur van den waterstaat te *Groningen.*

Groningen, 30 April. Heden morgen had alhier in het raadhuis ten derden male de aanbesteding plaats van *het bouwen van een walmuur en van een pijler, enz. aan en in de Noorderhaven bij de Kijk-in-'t Jatsboog.* Hierop was ingeschreven voor f 16,500, door H. B. Harkema.

KERKNIEUWS.

Pekela, 26 April. De nieuw beroepen leeraar bij de Evang.-Luth. gemeente alhier, ds. J. A. Engel, werd heden der gemeente voorgesteld door zijnen ambtgenoot en vriend, den predikant J. J. Bange, van Sappemeer, die naar aanleiding van Lukas 7: 27 sprak over: *De roeping van den Evangeliedienaar nog verhevener dan de taak van Johannes den Dooper.* De beroepene aanvaardde des namiddags zijn dienstwerk met eene leerrede over: *Het gebed der gemeente voor haren leeraar*, naar aanleiding van Hebr. 13: 18a.

— Ds. van Cleeff, pred. te Warns en Stavoren, heeft het beroep naar de Doopsgezinde gemeente van Uithuizen aangenomen.

— Kerkvoogden van de Hervormde gemeente Gieterveen hebben besloten gebruik te maken van de gunstige gelegenheid die zich nu aanbiedt om met hulp van 's rijks schatkist het tractement van haren leeraar te verhoogen. Dien ten gevolge zal dit tractement van f 600 op f 800 worden gebragt.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 24sten tot en met den 30sten April 1857 zijn te *Groningen* geboren 11 zoons en 9 dochters; gehuwd 6 paren; overleden 14 ouden en 4 jongen.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

HAMBURG, 30 April.

Hier is uit Koppenhage het belangrijke nieuws ontvangen, dat de prins *Christiaan* van Denemarken, als vermoedelijk erfgenaam van den troon, naar Berlijn is vertrokken met eene partikuliere zending van den Koning voor den Koning van Pruissen.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 30 *April.*

Nederland Werk. Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$63\frac{7}{16}$.
Dito Dito	» 3	»	$75\frac{7}{8}$.
Dito Dito	» 4	»	$95\frac{3}{4}$.
Oostenrijk Metalliek	» 5	»	$75\frac{1}{4}$.
Dito 1851 en 1852	» $2\frac{1}{2}$	»	$38\frac{3}{4}$.
Dito Nieuwe Litt. B.	» 5	»	$86\frac{1}{2}$.
Dito Nation. Metall.	» 5	»	$76\frac{3}{4}$.
Spanje Onbep. St.	» $1\frac{1}{4}$	»	$24\frac{9}{16}$.
Dito Binnenl.	» 3	»	$37\frac{7}{8}$.
Portugal	» 3	»	$44\frac{1}{2}$.
Rusland Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	$103\frac{1}{4}$.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	$102\frac{1}{4}$.
Dito bij *Hope*	» 4	»	85.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	$84\frac{3}{4}$.
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	$94\frac{1}{8}$.
Dito 6de serie	» 5	»	$96\frac{3}{4}$.

Russische spoorwegen 74 aangeboden.

LONDEN, 30 *April.* Consols $92\frac{1}{4}$.

PARIJS, 30 *April.* Fransche 3 pCt. 68.60.

WEENEN, 30 *April.* Metalliek 5 pCt. f 83. Nat. Leening f $84\frac{1}{8}$. Wissel op Londen f 10.10. Zilver f 5.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 27 April, *Middel* St. Vitus, Newyork; — 28 *Graadt van Roggen* van Dam van Isselt, Banjoew.; *Riebeling* Cath. Margar., Flensburg; *Hagedoorn* 6 Gebroeders, Elmshorn; *Albers* Elschlea, Norderaluis; *Oltmans* Juliane, Hamburg.

TEXEL 27 April, *Fenenga* Agatha en *Visser* Fredrik Hendrik, Osterrisoer; — 28 *v. d. Hoef* Sophia Elisabeth, Suriname.

VLIE 26 April, *Nieboer Jr.* Martha, Krageröe.

BRIELLE 27 April, *Drewes* Twee Gezusters, Koningsb.

BATAVIA 16 Febr., *Ahrens* Amicitia, Bangkok; — 4 Maart, *Sloos* Ned. transp. schip Merwede, Helvoet; *van Meeteren* Ned. oorl. stoomsch. Merapie, Vlissingen.

STRAAT SUNDA 1 Maart, *Lutijn* Noordster, n. Vlissingen; *Viersema* Duiveland, n. Rott., beide v. Batavia.

SYRA 3 April, *Molenaar* Pollux, Amst.

SANTANDER vóór 20 April, *Panjer* Heilina, Hamburg.

BORDEAUX 25 April, *Pott* Niessina Gebke, Hamburg; *Kuiper* Annegiena Elsina, Bremen.

LYME 22 April, *v. d. Borg* Geertje Elisabeth, Plymouth.

HAMBURG 27 April, *Potjer* Twee Kornelissen, Altona.

TRAVEMUNDE 25 April, *Biese* Alida Hendrika, Sunderland.

WARNEMUNDE 24 April, *Blouw* Gezina, Antwerpen.

SWINEMUNDE 24 April, *Sissingh* Min. v. Bosse, Newport.

KOPPENHAGE 24 April, *Jonker* Themis en *Tiktak* Jantina Fennechiena, Amst.; *Kleininga* Maria Laurentia, Antw.; *Bossinga* Wiea Gezina, Newc.

Vertrokken.

AMSTERDAM 28 April, *de Jonge* Fennechiena Arentina, Triest; *de Boer* Geesina, *Reinders* Jacoba Gesina, *Visser* Johanna Petron., *Stenger* Anna Margaretha Adriaua, *Groenewold* Fennegina Hendrika, *Strootman* Beertha Victoria en *Smit* Alegonda Rensina, Petersb.; *Pieper* Argo, Hamburg.

TEXEL 27 April, *Visser* Gezusters, Newyork; *Spanjer* Avontuur, Nantes.

VLIE 25 April, *Kremer* Goede Verwacht. en *de Boer* Alida Elisab., Londen; *Mentz* Wilhelmina, Engeland; *Addens* Jantje Doornbos, *van Wijk* Jenny, *Kiewit* Maria Cath., *de Jonge* Castor en *Hitman* Twee Gebroeders, Petersb.; *Bos* Wietska, Norrkjöbing; *Geelmuiden* Cathar. Johanna, Drammen; *Beck* Vriesland, Arendahl.

HELVOET 27 April, *Vink* Voorwaarts, Genua.

SAMARANG 17 Febr., *Hageman* van Bosse, China.

SOERABAYA 6 Febr., *Chevalier* Juno, Nederland; — 9 *Haasnoot* Albatros, Amst.; — 14 *Kruimel* Witte Cornelisz. de With en *Jonker* Tasmania, Nederl.

PROBOLINGO 1 Febr., *van Weijland* Ida Willemina, Nederl.

PASSAROEANG 21 Jan., *Mugge* Biesbosch, Dordrecht.

TJILATJAP 2 Febr., *Zijlstra* Mentor, Amst.; — 5 *Verhulst* Onderneming, Middelb.; — 21 *Kok* Valparaiso, Rott.

TRIEST 22 April, *Zegelker* Harmonie, Konst.

LIVORNO 20 April, *Wegener* Aeolus, Liverpool.

HAMBURG 27 April, *Klein* Pieterdina Marchina, Memel; *Vos* Betje Pronk, Rochefort.

CUXHAVEN 25 April, *Vos* Catharina Knelsina, Riga.

BREMERHAVEN 25 April, *Albers* 2 Gebroeders, Amst.; *Puister* Imke Giezen, Gron.; *de Jonge* Alida Gezina, Varel.

MEMEL 21 April; *Helmers* Stad Steenwijk, Harl.

Zeilklaar.

PAIMBOEUF 24 April, *v. d. Tas* Boreas, Vlaardingen.

Ameland, 22 April. Het schip Elsina Jantina, kapit. *Keun*, van Bogensee naar de Maas, alhier op den Oostwal gestrand, is gebroken, doch met adsistentie op het drooge gebragt; de lading wordt geborgen.

Gepraaid 22 April, Vlie Z.O. 3/m., *de Jonge* Bouwina Mensinga, v. Bremen n. St. Sebastian, alles wel aan boord.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

24 April. *Vos*, Anna Luitzia, v. Newc. n. Elseneur, m. steenk.
de Groot Bakker, Catharina, v. Koningsb. n. Delfzh., gerst.
25 — *Drent*, Johanna, v. Rott. n. Swinem., m. ijzer.
Boon, Arentina Roelfina, v. Shields n. Petersb., m. stukg.
Bekkering, Catharina, v. Amst. n. Petersb., m. suiker.
Coerkamp, Eersteling, v. Newc. n. Petersb., m. stukg.
26 — *Stasse*, Cornelia, v. Antw. n. Pillau, m. steenen.
Korfker, Anna Martha, v. Grangem. n. Koningsb., m. ijzer.
Olthof, Jantina, v. Newc. n. Lubeck, m. stukg.
Douwes, Eendragt, v. Rott. n. Stettin, m. koffij.

De wind den 25 April O.N.O., O., O.Z.O.; den 26sten N.O.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 28 April, *v. d. Putte* Marie Elise, Sam.; *v. Lindonk* Josephine Bernardine, Banjoew.; *Oltmans* Drie Gebroeders, Hjerting.

TEXEL 29 April, ... Frederika Wilhelmina, Dantzig.

VLIE 26 April, *de Jong* Roelfina, Osterrisöer; *Brouwer* Vr. Sophia, Krageröe.

NAPELS 22 April, *Uitermark* Zwaluw, Amst.

SANTANDER 22 April, *de Boer* Fenna, Ferrol.

BORDEAUX 25 April, *Engelsman* Dina Marchina, Bremen.

LONDEN 27 April, *Pot* Cath. Elisab., Harl.

DUNGENESS 24 April, *Wolters* de Zwijger, v. Hamb. n. B. Ayros.

Bij GOUDSTAART 23 April, *Harkema* Valerius Lodewijk, v. Antw. n. Buenos Ayros.

LIVERPOOL 25 April, *Dekker* Komeet, Amst.

SWANSEA 25 April, *Stikkel van Dam* Java, Amst.

Vertrokken.

AMSTERDAM 28 April, *Doewes* Geerdina, *Schuring* Annegina, *Mulder* Wendelina en *Oldenburger* Catharina, Petersb.; *Poort* Dirkje, Stettin; *Visser* de Vriendschap, Gothenburg; *Jansen* Jonge Johan, Hamburg; — 29 *Appel* Equator, Cardiff; *Mulder* Harmonie en *Mulder* Afiena Agatha, Petersb.

TEXEL 29 April, *Bertrand* Thetis, Konst.; *Jaski* Anna en Elise, Cardiff.

VLIE 26 April, *Kwint* Jantina, Newc.

HELVOET 28 April, *Kievit* Min. Pahud, Swansea.

VLISSINGEN 27 April, *Deddes* Alberdina, Galatz.

FALMOUTH 26 April, *Ketelaar* Hazard, Palermo.

GRAVESEND 26 April, *Eisinga* Cath. Charl., Koningsb.

GLOUCESTER 25 April, *Coerkamp* Elisab. Helena, Koningsb.

INVERKEITHING 24 April, *Mooi* Renske, Reval.

NEWPORT 24 April, *Koster* Zeeploeg, Rott.

NEWCASTLE 25 April, *Hazewinkel* Sjouke Alida, Reval; *Vissinga* Geertje Dijkstra, *Schuring* Antje Schuring, *Dik* Apollo's, *Meeter* Cornelius en *Meeter* Hensina, Petersb.

BORDEAUX 23 April, *Bakker* Vr. Geertje, Koningsb.; *Kroon* Thekla Johanna, Petersb.

LIVORNO 21 April, *Kok* Christina, Genua.

TRIEST 23 April, *de Vrede* Irene, Antw.

AKYAB 4 Maart, *Kluin* Juno, Falm.

SINGAPORE 27 Febr., *Siedenburg* Anna Justina, Hongk.; — 28 *Ingerman* Regina, Akyab; — 8 Maart, *Kruisinga* Bosphorus en *Tonjes* Everd. Elisab., Hongk.; *Visser* Gen. Michiels, Bat.; *Schiedges* Boreas, Macao; — 15 *Wels Browning* Klazina, Akyab.

HONGKONG 18 Febr., *Surie* Almonde, Melbourne; — 8 Maart, *v. d. Wind* Jacob Cats, Guichonbaai (Australië); — 10 *Roosenboom* Jacoba Corn., Soerab.

Zeilklaar.

LONDEN 27 April, *Kramer* Anna, Elseneur; *Eisinga* Cath. Charl. Koningsb.

VENETIE 20 April, *Breland* Gesina Hendr., Rott.

Singapore, 1 Maart. Het schip Henriëtte Maria, kapit. *Bakker*, van Macao naar Havana, is door de koelies overmeesterd en de kapitein en een gedeelte der equipage te Hainau aan wal gezet. Ongeveer de helft der ekwipage en de resterende koelies waren aan boord gelaten, en nadat deze eenige dagen met het schip rondgedreven hadden, zijn zij door het Amerik. schip Coeur de Lion ontmoet en alhier binnengebragt. Er zal, naar men zegt, een zeer hoog bergloon gevraagd worden.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

ROTTERDAM, 28 *April.* Tarwe: 160 ℔ Hoogl. Kleefs. *f* 370, *f* 380; 160 ℔ Bovenl. Ris *f* 355. — Rogge: 160 ℔ Pommer *f* 213.

AMSTERDAM, 29 *April.* Tarwe tot verhoogde prijzen met veel handel: 128 ℔ j. witb. Pools. *f* 368; 128 ℔ j. b. dito *f* 365, *f* 370; 127 ℔ dito *f* 365; 126 ℔ dito *f* 350, *f* 355; 124 ℔ n. dito *f* 379; 127, 129 ℔ n. Geld. *f* 335, *f* 343; 114, 115 ℔ n. Fries. *f* 250; 115 ℔ dito *f* 255. — Rogge meest bij partij tot ruim vorige prijzen: 125 ℔ Wahrener *f* 228; 121 ℔ Stettin *f* 215; 120 ℔ Amerik. *f* 238; 118 ℔ Norder *f* 205; 118 ℔ Archangel *f* 224; 117, 118 ℔ Petersb. *f* 214, *f* 217. — Gerst hooger verkocht: 100 ℔ Vriesche Winter *f* 180.

Koolzaad op het voorjaar vast, op het najaar 1 p. vl. lager: op 9 vat in April 91 p. vl.; Oct. en Nov. 79 p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering flaauwer: op 6/w. *f* 52; vlieg. *f* 50,50; Mei *f* 49,75 a *f* 50 a *f* 49,75; Sept., Oct., Nov. en Dec. *f* 46,50 a *f* 46. — Lijnolie dadelijk in een doen, op levering in den beginne iets williger, bleef iets flaauwer: op 6/w. *f* 41,50; vlieg. *f* 40,25; Mei *f* 40 a *f* 40,25 a *f* 40; Sept. en Oct. *f* 41,25 a *f* 41,50 a *f* 41; Nov. en Dec. *f* 41,25 a *f* 41,50 a *f* 41,25. — Hennepolie op 6/w. *f* 49,75; vlieg. *f* 48,50.

LONDEN, 27 *April.* Van inl. Tarwe een goede voorraad ter markt, die gedeeltelijk 1 sh. avans op de notering van l.l. Maandag bedong, doch veel bleef onverkocht. Ook van vreemde werd iets tot 1 sh. verhooging afgezet. — Gerst ferm op de prijzen der vorige week. — Boonen en Erwten 1 sh. hooger. De handel in Haver was bij 6 p. avans vrij levendig.

Van den 29sten. Granen onveranderd.

BOTERMARKTEN.

LONDEN, 28 *April.* Beste Friesche Boter 104 sh.

VEEMARKTEN.

UITHUIZEN, 30 *April.* Op de veemarkt heden alhier gehouden, waren omstreeks 150 runderen aangebragt; er waren vele koopers ter markt; de vaalmelkten werden verkocht voor 17 a 18 ct. de 5 ons, melkkoeijen van *f* 120 tot *f* 145; ossen van *f* 70 tot *f* 110.

LONDEN, 27 *April.* De aanvoeren van horenvee en schapen van het vasteland gedurende de afgeloopene week waren zeer gering. Bij het tolkantoor zijn aangegeven: 523 ossen en koeijen, 213 kalveren en 1373 schapen. De voorraad van vee ter markt van heden was zeer groot, ten gevolge waarvan de kooplust niet geanimeerd was; evenwel hield het avans, dat j.l. Vrijdag op de verschillende veesoorten betaald werd, zich staande. De voorraad runderen ter markt was omstreeks 4300 stuks en van schapen en lammeren 21,400 stuks.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 29 *April.*

Nederl. Werkel. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. $63\frac{9}{16}$; Dito Dito 3 pCt. $75\frac{3}{4}$; Dito Dito 4 pCt. $95\frac{3}{4}$. — BELGIE, bij *Rothschild*, $2\frac{1}{2}$ pCt. $52\frac{3}{8}$. — SPANJE, Onbep. Stukken $1\frac{1}{4}$ pCt. $24\frac{7}{16}$; Dito Binnenl. 6/m. 3 pCt. $37\frac{3}{4}$. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. $44\frac{5}{16}$; Dito 1856, 3 pCt. $43\frac{5}{16}$. — RUSLAND, bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. $103\frac{1}{4}$; Dito te Londen $4\frac{1}{2}$ pCt. $93\frac{3}{8}$; Dito bij *Stieglitz*, 1855, 6de serie, 5 pCt. $96\frac{1}{4}$. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. $74\frac{7}{8}$; Dito Dito $2\frac{1}{2}$ pCt. $38\frac{3}{8}$; Dito rente Amsterdam, 1854, 5 pCt. 86; Dito Nationale Metalliek 5 pCt. $76\frac{5}{8}$. — MEXICO, Onbep. Stukken 3 pCt. $21\frac{1}{4}$. — Russische spoorweg-aandeelen *f* 74.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Voorspoedig bevallen van eene wélgeschapene DOCHTER L. J. CLEVERINGA, geliefde Echtgenoot van

Mr. A. LIJPHART.

'T ZANDT, 28 April 1857.

Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:

Dr. L. ATZEMA FOLMER
en
L. VAN DER TUUK.

MIDDELBERT, 28 April 1857.

*** Getrouwd:

S. DIJKHUIZEN
en
J. C. VAN DER ZWAAG.

ZUIDBROEK, 29 April 1857.

*** Heden overleed, ten gevolge van verval van krachten, in den ouderdom van 79 jaren, onze waarde Vader en Behuwd-Vader, de WelEerwaarde ZeerGeleerde Heer JILLARDUS VAN DER HELM, *bijna 53 jaren Predikant bij de Hervormden, eerst te Oosterhaule c. a., in Friesland, en sedert* 1810 *te Niekerk en Vliedorp.*

NIEKERK, 25 April 1857.

H. VAN DER HELM.
Mede namens mijne Broeders en Zusters.

Vrienden en Bekenden gelieven deze *algemeene* tevens als *bijzondere kennisgeving* aan te nemen.

*** Heden overleed, tot bittere droefheid van mij, van mijne Kinderen en Behuwd-Kinderen, mijn dierbare Echtnoot SIJTZE MEIHUIZEN, in den ouderdom van 58 jaren.

HOOGEZAND, 28 April 1857.

C STARKE.

*** Door den Boekhandelaar **K. DE WAARD** is uitgegeven:

De **BELASTINGEN, de AMBTENAREN en de BELASTINGSCHULDIGEN, in onderling verband beschouwd.** Een woord aan VELEN. Prijs 25 Ct.

*** Bij den Boekverkooper **JOHANNES MÜLLER**, te *Amsterdam*, is verschenen:

KRÜGER, K. W., Grieksche Spraakleer, vooral van het Attische Taaleigen, ten gebruike van Scholen. Naar het Hoogduitsch bewerkt, door Dr. C. M. FRANCKEN, Hoogleeraar te *Groningen*. **SYNTAXIS.** Gr. 8o. *f* 2.75.

Vroeger verscheen bij denzelfden Uitgever:

KRÜGER, K. W., Grieksche Spraakleer, vooral van het Attische Taaleigen, ten gebruike van Scholen. Naar het Hoogduitsch bewerkt, door Dr. C. M. FRANCKEN. **ETYMOLOGIE.** Groot 8o. 1853. *f* 2,60.

*** Door de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, wordt met het beste succes gedebiteerd:

Prof. Dr. ***KARL KOCH,***
DE
Caucasische Landen en Armenië,
IN REISTAFEREELEN VAN
Curzon, K. Koch, Macintosh, Spencer en Wilbraham;
VERTAALD DOOR
J. J. A. GOEVERNEUR.
Prijs *f* 3—20.

De Katholieke
EN
Protestantsche Natiën
ONDERLING VERGELEKEN
UIT HET DRIELEDIG OOGPUNT VAN
Welvaren, Verlichting en Zedelijkheid.
DOOR
NAPOLÉON ROUSSEL.
Met eene Voorrede van
Prof. P. HOFSTEDE DE GROOT.
2 Deelen. Prijs *f* 7.00.

VEEMARKT TE HAREN,
op Maandag den 4den Mei 1857,

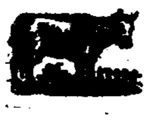

van wege de Afd. *Haren* der Maatsch. van Landbouw: TENTOONSTELLING en BEKROONING van STIEREN, VROEGMELKTE VAARSEN, SCHAPEN en BIGGEN. — PRIJSUITDEELING namidd. 4 uur.

Op de **VOORJAARS-VEEMARKT** te *Middelstum*, dit jaar invallende op den **7den Mei**, zullen geen **RIJFELAARS, KOEKHAKKERS, GOOCHELAARS** of **BEDELAARS** toegelaten, maar ten **strengsten geweerd worden.**

MIDDELSTUM, 28 April 1857.

De Burgemeester van de Gemeente Middelstum:
F. PLAAT.

VOORJAARSMARKT
TE
SLOCHTEREN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente ***Slochteren*** brengen ter kennis van de belanghebbenden, dat er op de aldaar den 6den Mei e.k. te houden MARKT **geen HORENVEE** zal worden toegelaten, dan voorzien van een behoorlijk **GEZONDHEIDS-CERTIFICAAT**, afgegeven door eene bevoegde AUTORITEIT in het Ressort waaruit het VEE herkomstig is; zullende er in deze Gemeente zelve op den Marktdag, tot het erlangen van bedoelde CERTIFICATEN hoegenaamd GEENE gelegenheid worden aangeboden.

Voorts wordt alle BEDELARIJ en SPELEN om Geld of Geldswaarde ten **strengsten verboden.**

SLOCHTEREN, 28 April 1857.

Burgemeester en Wethouders voornd.:
G. DIJKHUIZEN.
De Secretaris:
J. HAGENOUW, H.z.

Bij Acte, verleden voor Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, in bijzijn van Getuigen, den 24sten April 1857, is door Mejufvrouw **IDA REININGH SCHUITEMA**, Weduwe J. F. HUISMAN, handelende in Granen, en den Heer **SIBRANDUS HOUWERZIJL**, zonder beroep, beide wonende te *GRONINGEN*, een **CONTRACT van VENNOOTSCHAP aangegaan**, ten einde voor **gemeenschappelijke rekening** eenen

COMMISSIEHANDEL
te drijven in GRANEN, onder de Firma
HUISMAN & HOUWERZIJL.

De VENNOOTSCHAP, gevestigd te ***Groningen***, is aangegaan voor een **onbepaalden tijd**, beginnende met **1°. MEI 1857.**

Beide de VENNOOTEN zijn geregtigd tot de **teekening der Firma**, doch zullen geene **gelden** voor rekening van de Firma **mogen worden opgenomen** of **fondsen** van de VENNOOTSCHAP aan anderen **ter leen** worden **gegeven**, of **bezittingen** derzelve, van welken aard ook, kunnen **beleend worden**, dan met toestemming van beide VENNOOTEN, waarvan zal moeten blijken door **medeteekening** van beide VENNOOTEN met hunne **gewone handteekening**, onder bijvoeging van die der **Firma.**

Geschiedende deze Bekendmaking ter voldoening aan het voorschrift van Art. 22 van het Wetboek van Koophandel.

Het **BESTUUR** van het **WATERSCHAP *de Oosterpolder*** te *HAREN* brengt ter openbare kennis, dat de gelegenheid tot INSCHRIJVING voor eene **GELDLEENING**, groot ***f* 14,000, rentende 4 ten honderd**, bij AANDEELEN van ***f* 500** en jaarlijksche aflossing bij Uitloting, ten behoeve van het **WATERSCHAP *de Oosterpolder*** te *HAREN*, vastgesteld in de Vergadering der INGELANDEN van den 14den Maart l.l. en goedgekeurd bij Resolutie van de GEDEPUTEERDE STATEN der Provincie *Groningen*, d.d. 23sten April 1857, no. 14, zal **geopend** zijn ten GEMEENTEHUIZE te *HAREN*, alwaar het PLAN der GELDLEENING ter lezing ligt op **MAANDAG den 4den Mei e.k.**, van des voormiddags 10 tot des namiddags 7 uur, en bij **niet volteekening** gedurende de eerstvolgende acht dagen.

HAREN, 28 April 1857.

Het Bestuur voornoemd:
L. RUMMERINK,
Voorzitter.
C. RÖMELINGH,
Secretaris.

De ONTVANGER van het WATERSCHAP ***DE OOSTPOLDER*** herinnert bij deze de belanghebbenden, dat de af te lossen SCHULDBEKENTENISSEN, benevens de INTERESSEN van dien, ten laste van gemelden Polder, zijnde Nos. **3, 10, 84, 98, 171** en **195**, zullen worden uitbetaald op MAANDAG den 4den Mei eerstkomende, ten Kantore van den Heer J. C. VAN HASSELT, te *Groningen*; terwijl de voldoening der Renten van niet afgeloste Obligatiën zal geschieden: te *Groningen*, ten gemelden Kantore, op DINGSDAG den 2den Junij, en te *Uithuizermeeden* in het GEMEENTEHUIS, op MAANDAG den 8sten Junij e.k.

UITHUIZERMEEDEN, 28 April 1857.

De Ontvanger voornoemd:
M. J. STERENBERG.

Stoomvaart.

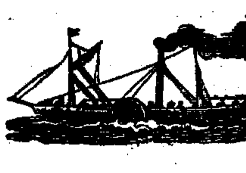

Door schade aan de MACHINES, der **LEMMERSCHE BOOT** overkomen, zal bovengenoemde Vaart, zoomede de Dienst der *TJERK HIDDES*, tusschen ***Lemmer*** en ***Groningen, v. v.***, tot nadere aankondiging met heden zijn **GESTAAKT.**

AMSTERDAM, 27 April 1857.

BIJ TOEVAL TE HUUR:

Een aangenaam **BUITENVERBLIJF**, gelegen tegenover het *Tweede Tolhek* bij het dorp *Haren*. Te bevragen onder letter B P, met franko brieven, aan het BUREAU dezer COURANT.

Verkoophuis in de Oosterstraat.

Maandag den 4den Mei 1857, 's morgens te 10 uur en vervolgens, zullen in opgemeld VERKOOPHUIS publiek worden verkocht: diverse MAHONIE- en EIKENHOUTEN MEUBELEN, HUISHOUDELIJKE GOEDEREN, KOPER en TIN, GLAS-, PORSELEIN- en AARDEWERK, een beste GLADMANGEL, een TABAKSINSTRUMENT, BEDDEGOED, GOUD en ZILVER, ENZ.; — voorts **ZILVERSMIDS- en KOPERSLAGERSGEREEDSCHAPPEN**, eene beste GEGOTEN **KOOKKAGCHEL** en hetgeen meer te besien zal zijn Zaturdag bevorens, des namiddags van 2 — 6 uur.

HEKKEMA EN BARLINCKHOFF.

Verhuisd

Dr. **D. DE VRIES-REILINGH, vier huizen** verder naar den Boog, in de **Oude Boteringestraat**, Zuidzijde van het Huis van den Heer COMMISSARIS DES KONINGS.

Het **KANTOOR** van den ondergeteekende is **verplaatst** van de Peperstraat naar 't **DAMSTERDIEP**, Zuidzijde, naast den Heer HAVENGA OORTWIJN.

P. R. ROELFSEMA,
Commissionair in Granen.

VERHUISD

in de **TURFTORENSTRAAT**, van no. 36 naar no. 48,

JB. HESSELINK, A.z.,
Wijnkooper.

HOEF- EN IJZERSMEDERIJ.

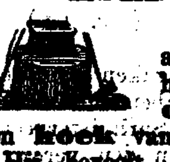

De ondergeteekende maakt aan zijne geachte Stad- en Landgenooten bekend, dat hij **verhuisd** is van het **Damsterdiep** naar den **NIEUWENWEG**, op den **hoek** van den **Loppersummergang**.

Hij beveelt zich bij voortduring in zijn Vak minzaam aan, terwijl hij trachten zal door eene soliede bediening, zich het vertrouwen zijner Begunstigers meer en meer waardig te maken.

GRONINGEN, 1 Mei 1857.

H. H. VISSER.

Bij E. DOMMERING, B.z.,

Steentilstraat, is te bekomen: 4 Ned. ℔ GROF **ROGGENBROOD** 31 Ct., **HOLLANDSCH BROOD** de 5 Ons 16 Ct., **ZWITSERSCH BROOD** 1 Ned. ℔ 16 Ct., **COMMIESBROOD** 5 Ons 8 Ct.; **KREKENBROOD** 14 Ct., **TARWEMEEL** 13 Ct. de 5 Ons.

Eene KAMERMEID,

met KINDEREN kunnende omgaan en in staat om de WASCH goed te behandelen, wordt gevraagd tegen MEI. Onder opgave waar vroeger gediend, zich te adresseren aan het BUREAU dezer COURANT, onder lett. V.

Een **LEERLING** gevraagd in het VAK van **GRANEN**, niet boven de 18 jaren oud. Adres *franko* onder letter D, aan het BUREAU dezer COURANT.

Cibaria Saluberrima,
IN PLAATS VAN
REVALENTA ARABICA.

De **CIBARIA** is het BESTE VOEDSEL voor jonge Kinderen en zwakke Menschen. Zij werkt spoediger, is smakelijker en veel goedkooper dan DU BARRY'S **Revalenta**, en heeft velen reeds hare heilzame krachten getoond. Zij wordt afgeleverd in **blikken bussen**, inhoudende: $12\frac{1}{2}$, 25 en 50 Ned. Looden, voor 45 Cts., 80 Cts. en *f* 1,50; de Prima voor 75 Cts., *f* 1,40 en *f* 2,50; te *Appingedam* bij den Heer A. B. BOUWES; te *Veendam* bij den Heer J. E. SCHOLTENS; te *Groningen* bij den Heer R. T. TIDDENS; verder in de bekende Depôts en aan het MAGAZIJN te *'s Gravenhage*, bij den Fabrikant J. A. VAN WIJK.

Een Landman uit *Lagewierde*, bij *Tilburg*, wiens Vrouw gedurende vier jaren in hoogen graad aan maagkramp leed en door het gebruik der **Revalenta** genezen is, verzocht mij dit bekend te maken en zijnen naam aan de navragers op te geven.

TILBURG, 14 April 1857.

C. H. POMHOFF.

De **Revalenta** werkt zeer gunstig op de spijsverteringswerktuigen en geneest in den grond alle ziekten die uit slechte sappen ontstaan, als: onregelmatigheid in den stoelgang, kramp, buikpijn, stuipen, maagwater, diarrhaea, verstoppingen, zenuwziekte, galachtigheid, aandoeningen van lever en nieren, windzucht, opgezetheid, hartkloppingen, zenuwachtige hoofd- en aangezigtspijn, branderigheid, graveel, roos, vallende ziekte, doofheid, suizen in het hoofd en in de ooren, ijlhoofdigheid, pijn tusschen de schouderbladen en in andere deelen van het ligchaam, verzwering in de maag, huiduitslag, scheurbuik, koorts, klierziekte, onzuiverhuid, bloedarmoede, waterzucht, misselijkheid gedurende de zwangerschap en na het eten, verzwakking, hoest, aamborstigheid, slijm, aandrang van het bloed naar het hoofd, enz.

Tegen EXTEROOGEN en LIKDOORNS zijn de volgende middelen aan te bevelen:

STOLPP'S BALSEM voor 60 Ct., **GOMTAF** van PAUL GAGE voor *f* 1, **PAPIER FAYARD** voor 50 Ct. en *f* 1.

VERKOOPHUIS.

Bestellingen in het groot en van Heeren Apothekers verzoeken wij aan het Magazijn in de Doelenstraat te adresseren.

Amsterdam, VERKOOPHUIS; *Assen*, H. P. A. VAN GORCUM; *Appingedam*, S. RITSEMA; *Delfzijl*, T. J. WIJNTJES; *Groningen*, C. RIKKERS en M. GAASBEEK; *Hoogezand*, F. M. DIKEMA; *Nieuwolda*, R. P. v. CALCAR; *Noordbroek*, W. B. TEDINGA; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE; *Sappemeer*, Wedw. S. SCHELTENS; *Slochteren*, H. P. HOOGHOUDT; *Stads-Kanaal*, H. KREKEL; *Uithuizen*, J. SCHUURMAN NIEVEEN; *Veendam*, S. SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMAN, en in de bekende Depôts in de andere Steden.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen*,

April 1857.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
19	763,35	762,73	763,58	10,2	17,4	15,3	0,75	0,52	0,67	O.Z.O.	Z.	Z.	helder.	helder.	helder.
20	766,17	765,58	765,79	10,3	16,3	10,2	0,95	0,73	0,85	W.N.W.	W.N.W.	W.N.W.	bewolkt.	bewolkt.	bewolkt.
21	763,26	763,08	763,55	10,4	11,7	8,2	0,83	0,77	0,88	W.	N.W.t.W.	„	„	„	betrokken.
22	760,55	758,60	758,55	7,7	9,0	5,5	0,91	0,74	0,79	W.N.W.	„	N.W.t.N.	betrokken.	betrokken.	„
23	755,48	755,95	759,21	2,5	2,6	2,6	0,87	0,84	0,84	N.W.t.N.	N.N.W.	N.N.O.	„	„	„
24	762,01	761,61	761,12	2,8	4,0	3,0	0,81	0,61	0,70	N.O.	N.O.	N.O.t.N.	„	„	„
25	759,28	758,38	758,65	2,2	5,2	2,7	0,82	0,56	0,70	O.	O.N.O.	O.	„	„	„

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.